

PROGRAMACIÓN 2º DE E.P.

INDICE

CIENCIAS DA NATUREZA	4
1. Contexto	4
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	4
3. Obxectivos	6
3.1. Obxectivos da educación primaria	6
3.2. Obxectivos de área	7
4. Contidos	7
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	9
6. Metodoloxía	10
7. Materiais e recursos didácticos	11
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	12
9. Criterios de avaliación	13
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	14
11. Medidas de atención á diversidade	14
12. Actividades complementarias e extraescolares	15
13. Contribución ao proxecto lector	15
14. Integración das TICS	15
15. Criterios de avaliación da propia programación	16
CIENCIAS SOCIAIS	17
1. Contexto	17
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	17
3. Obxectivos	19
3.1. Obxectivos da educación primaria	19
3.2. Obxectivos de área	20
4. Contidos	21
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	22
6. Metodoloxía	25
7. Materiais e recursos didácticos	25
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	26
9. Criterios de avaliación	26
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	28
11. Medidas de atención á diversidade	29
12. Actividades complementarias e extraescolares	29
13. Contribución ao proxecto lector	29
14. Integración das TICS	29
15. Criterios de avaliación da propia programación	30
LINGUA GALEGA E LITERATURA	31
1. Contexto	31
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	31
3. Obxectivos	33
3.1. Obxectivos da educación primaria	33
3.2. Obxectivos de área	34
4. Contidos	35
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	40

6. Metodoloxía	44
7. Materiais e recursos didácticos	46
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	46
9. Criterios de avaliación	47
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	48
11. Medidas de atención á diversidade	49
12. Actividades complementarias e extraescolares	49
13. Contribución ao proxecto lector	49
14. Integración das TICS	50
15. Criterios de avaliación da propia programación	50
MATEMÁTICAS	52
1. Contexto	52
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	52
3. Obxectivos	54
3.1. Obxectivos da educación primaria	54
3.2. Obxectivos de área	55
4. Contidos	55
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	57
6. Metodoloxía	60
7. Materiais e recursos didácticos	61
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	61
9. Criterios de avaliación	62
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	63
11. Medidas de atención á diversidade	64
12. Actividades complementarias e extraescolares	64
13. Contribución ao proxecto lector	64
14. Integración das TICS	65
15. Criterios de avaliación da propia programación	65
LINGUA CASTELÁ E LITERATURA	66
1. Contexto	66
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	66
3. Obxectivos	68
3.1. Obxectivos da educación primaria	68
3.2. Obxectivos de área	69
4. Contidos	70
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	75
6. Metodoloxía	79
7. Materiais e recursos didácticos	80
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	81
9. Criterios de avaliación	81
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	83
11. Medidas de atención á diversidade	83
12. Actividades complementarias e extraescolares	84
13. Contribución ao proxecto lector	84
14. Integración das TICS	85
15. Criterios de avaliación da propia programación	85

EXPRESIÓN PLÁSTICA	87
1. Contexto	87
2. Contribución da materia ao logro das competencias clave	87
3. Obxectivos	89
3.1. Obxectivos da educación primaria	89
3.2. Obxectivos de área	90
4. Contidos	90
5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe	91
6. Metodoloxía	93
7. Materiais e recursos didácticos	93
8. Procedementos e instrumentos de avaliación	94
9. Criterios de avaliación	94
10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva	94
11. Medidas de atención á diversidade	94
12. Actividades complementarias e extraescolares	95
13. Contribución ao proxecto lector	95
14. Integración das TICS	96
15. Criterios de avaliación da propia programación	96

CIENCIAS DA NATUREZA

1. Contexto.

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnos bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2. Contribución da materia ao logro das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A competencia vaise construíndo a través da apropiación de conceptos e habilidades que permiten interpretar o mundo físico próximo, así como do achegamento a determinados trazos do método co que se constrúe o coñecemento científico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sustentable.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

O alumnado deberá diferenciar progresivamente entre a linguaxe que fai posible a comunicación entre as persoas e a que utiliza a ciencia para explicar os feitos e fenómenos. Empregarase tanto a linguaxe oral coma a escrita, a gráfica ou a simbólica. É importante o vocabulario específico utilizado pola área. Ademais da contribución da área ao aumento significativo da riqueza do vocabulario específico, na medida que, nos intercambios comunicativos se valore a claridade, exposición, rigor no emprego dos termos, a estruturación do discurso, a sintaxe, etc..., estarase desenvolvendo esta competencia.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta do interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital

A área inclúe contidos que conducen á alfabetización dixital, coñecemento cuxa aplicación contribuirá ao desenvolvemento da competencia dixital. A utilización básica do ordenador, o manexo dun procesador de textos e a busca guiada na internet, contribúen de forma decisiva ao desenvolvemento desta competencia.

Utilizaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria

Competencias sociais e cívicas

Desde a área de Ciencias da Natureza contribuiremos a esta competencia na medida que os alumnos desenvolverán as súas habilidades de relación social e respecto nos traballos grupais, así como no uso de novas metodoloxías como o traballo por proxectos ou as aprendizaxes baseadas en problemas que requirirán dunha maior autonomía e capacidade de reacción do alumnado de modo que se potencien estas habilidades.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o traballo de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a colaboración activa en ámbitos de participación establecidos.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Ciencias da Natureza inclúe contidos directamente relacionados co desenvolvemento do sentido de iniciativa persoal ao ensinar a tomar decisións desde o coñecemento dun mesmo, tanto no ámbito escolar coma na planificación de forma autónoma e creativa de actividades de lecer. A planificación e xestión de proxectos de traballo ben de forma individual ou en equipo, contribúen ao desenvolvemento desta competencia xa que implican transformar as ideas en accións, afrontar os problemas e aprender dos erros, calcular e asumir riscos, elixir con criterio propio, ser perseverante e responsable, ser creativo e emprendedor, manter a motivación, ser crítico e manter a autoestima e tamén obriga a dispoñer de habilidades sociais de relación e liderado de proxectos. Nesta área o traballo por proxectos ou a aprendizaxe baseada en problemas farán que o alumno adquira todas estas destrezas.

Neste caso, os descritores que se van traballar serán:

- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
- Darlle prioridade á consecución de obxectivos grupais fronte a intereses persoais.

Aprender a aprender

Para que esta área contribúa ao desenvolvemento da competencia para aprender a aprender, deberá orientarse de maneira que se favoreza o desenvolvemento de técnicas para aprender, para organizar, memorizar e recuperar a información, tales como resumos, esquemas ou mapas mentais que resultan especialmente útiles nos procesos de aprendizaxe desta área. Por outra banda, a reflexión sobre que se aprendeu, como e o esforzo por contalo, oralmente e por escrito, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

Os descritores que utilizaremos para traballar esta competencia serán:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...

3. Obxectivos .

3.1. Obxectivos da educación primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos da área.

1. Coñecer as partes fundamentais do corpo humano, as súas principais características, algunhas das funcións vitais, así como hábitos saudables relacionados coa alimentación, co exercicio físico, coa hixiene e co descanso; e mostrar unha actitude de aceptación e respecto polas diferenzas individuais.

2. Recoñecer as funcións vitais dos seres vivos para identificalos na súa contorna cotiá e ser capaz de diferenciarlos dos seres inertes.

3. Observar, a partir de preguntas guía, plantas e animais da súa contorna para obter información mediante rexistros, utilizando distintas fontes e instrumentos dispoñibles ao seu alcance de maneira moi dirixida

4. Tomar conciencia das prácticas de coidado e respecto cara ás plantas e animais.

5. Observar, identificar, nomear e clasificar plantas da súa contorna ou a través de imaxes, apreciando e describindo algúns dos trazos físicos e pautas de comportamento das plantas coas contornas nas que viven, así como algúns patróns de relación cos seres humanos e cos animais.

6. Identificar e clasificar animais segundo sexan vertebrados ou invertebrados, e en función tamén da súa alimentación, forma de nacer e hábitat.

7. Observar, identificar, diferenciar e clasificar materiais segundo as propiedades físicas observables

8. Recoñecer cambios e transformacións en obxectos e materiais da contorna cotiá.

9. Iniciarse na actividade científica realizando experimentos para estudar o son, o ruído e a contaminación acústica

10. Identificar e valorar prácticas cotiás de redución, reciclaxe e reutilización de materiais e obxectos

11. Coñecer a utilidade das máquinas e das ferramentas do fogar e da contorna próxima, os seus compoñentes, o seu uso responsable e seguro, así como as profesións relacionadas con elas e as principais fontes de enerxía necesarias para o seu funcionamento

12. Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de maneira autónoma e responsable para facer fronte a situacións cotiás relacionadas co medio natural.

13. Comprender a información dos textos lidos e utilizar o vocabulario específico para expresar de forma oral, escrita e con apoios gráficos contidos relacionados coa área.

14. Utilizar de forma guiada as TIC e outras fontes para obter información e como instrumento para aprender e compartir coñecementos

15. Participar en actividades de traballo cooperativo adoptando un comportamento responsable e mostrando habilidades para resolver conflitos pacificamente

4. Contidos.

Comúns aos tres trimestres (en todas as unidades)

Bloque I . Iniciación a actividade científica.

- Utilización de diferentes fontes de información (directas, libros).

-Iniciación á actividade científica.

Aproximación experimental a algunhas cuestións.

-Utilización das TIC (tecnoloxías da información e da comunicación) para buscar e seleccionar información, de maneira guiada.

-Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes na aula e no centro.

Utilización de diversos materiais, tendo en conta as normas de seguridade.

Traballo individual e en grupo.

-Planificación de proxectos e presentación de informes.

Primeiro trimestre -unidades 1-3

Bloque II . O ser humano e a saúde.

-O corpo humano. Principais características. Partes do corpo.

-A respiración e a nutrición como funcións vitais.

-Hábitos de alimentación saudables: a dieta equilibrada.

Algúns aspectos básicos da seguridade alimentaria.

Saúde e enfermidade.

As prácticas saudables.

A hixiene persoal, o aseo, o descanso, o lecer e a atención ao corpo.

Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes no fogar e na contorna próxima.

-Aceptación das diferenzas, as súas posibilidades e limitacións.

Os sentimentos e as emocións.

Segundo trimestre- unidades 4-5

Bloque III . Os seres vivos

-Os seres vivos e os seres inertes.

-Identificación de diferenzas.

- Observación directa e indirecta de plantas.

Clasificación segundo elementos observables, identificación e denominación.

Características e formas de vida de distintos tipos de plantas.

As plantas da contorna natural máis próxima.

Principais grupos de plantas.

Interese pola observación e polo estudo das plantas.

Hábitos de coidado e de respecto cara ás plantas: coidados que necesitan para vivir.

As relacións dos seres humanos coas plantas.

Terceiro trimestre- unidades 6-7

Bloque IV. materia e enerxía

-A materia e as súas propiedades.

Iniciación á actividade científica.

-Aproximación experimental a algunhas cuestións elementais; forzas e magnetismo.

.-A percepción do son.

O ruído e a contaminación acústica.

-Aforro de enerxía e protección do medio.

Redución, reutilización e reciclaxe de obxectos e substancias.

Bloque V. Tecnoloxía, obxectos e Maquinas.

-Máquinas e aparellos.

Observación de máquinas e aparellos e do seu funcionamento.

Montaxe e desmontaxe de obxectos simples.

- Identificación e descrición de oficios en función dos materiais, ferramentas e máquinas que se precisan.

- Uso axeitado de materiais, substancias e ferramentas no fogar.

Seguridade persoal.

Inventos tecnolóxicos que facilitan a vida diaria das persoas.

Identificación dos compoñentes básicos dun ordenador.

Uso das tecnoloxías da información e da comunicación.

5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Iniciarse na actividade científica a través de proxectos: buscar, seleccionar información de forma guiada e comunicar os resultados en diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manifesta certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballar de forma cooperativa, respectando os compañeiros/as, o material e as normas de convivencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo e respecta os compañeiros/as, o material e as normas de convivencia.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando a diversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica e describe as partes do corpo humano e compárao co doutros seres vivos.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñece a respiración e a nutrición como funcións vitais.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Verbaliza e comparte emocións e sentimentos propios e alleos.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relacionar os hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso coa saúde e coa enfermidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece algún trastorno alimentario e as estratexias para a súa prevención.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relaciona o exercicio físico, o descanso e a adecuada alimentación coa propia saúde.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Deseñar, de forma colectiva, un menú semanal de merendas saudables para o recreo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica os alimentos diarios necesarios aplica o menú semanal de merendas na escola.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar as principais características e comportamentos de animais e plantas para adaptarse ao seu medio, tendo en conta o seu contorno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Explica as diferenzas entre seres vivos e inertes observando o seu contorno.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica e describe animais e plantas do seu contorno, empregando diferentes soportes.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Observar e rexistrar, de maneira elemental e en equipo, algún ser vivo no seu medio natural ou na aula e comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nomea e clasifica, con criterios elementais a partir da observación, seres vivos do seu contorno adoptando hábitos de respecto.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Identificar e describir a auga e o aire como recursos fundamentais para a vida, e tomar conciencia da necesidade do seu uso responsable. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Valora e aplica usos responsables da auga na escola.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reduce, reutiliza e recicla residuos na escola.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Realizar experiencias sinxelas para analizar efectos das forzas sobre obxectos e movementos cotiáns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza experiencias sinxelas sobre os efectos da aplicación dunha forza en situacións da vida cotián.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza os efectos das forzas sobre obxectos e movementos cotiáns.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observar, manexar e clasificar obxectos e aparellos simples domésticos e escolares identificando a súa utilidade, as partes que os compoñen e a enerxía que empregan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica e coñece a diversidade de máquinas do seu contorno e os beneficios que producen na vida cotiá.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece os oficios das persoas do seu contorno e valora a importancia de cada profesión, a responsabilidade e a contribución social, evitando estereotipos sexistas.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manexa obxectos simples de uso cotián identificando as situacións que poden xerar risco e estereotipos sexistas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Empregar o ordenador identificando os compoñentes básicos e coidando o seu uso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica e describe as partes dun ordenador durante o seu uso.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Emprega o ordenador de forma guiada.

6. Metodoloxía.

Os contidos da área de Ciencias da natureza están interrelacionados cos doutras áreas polo que se potenciará un enfoque globalizador e interdisciplinario que teña en conta a transversalidade da aprendizaxe baseada en competencias. Resulta imprescindible unha estreita colaboración entre os docentes no desenvolvemento curricular e na transmisión de información sobre a aprendizaxe dos alumnos e das alumnas, así como cambios nas prácticas de traballo e nos métodos de ensinanza.

Os contidos conceptuais, procedementais e actitudinais deben ser traballados na aula arredor da realización de tarefas integradas que faciliten a contextualización de aprendizaxes, proxectos, pequenas investigacións no medio, actividades de experimentación, resolución de problemas concretos, realización de debates sobre temas de actualidade (medioambientais, de saúde, de consumo...), onde o alumnado avance no

desempeño das competencias clave ao longo da etapa, elixindo en cada caso a metodoloxía axeitada en función das necesidades.

A área de Ciencias da Natureza, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia os alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico. O ensino da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

Fronte a un problema, pódense utilizar diferentes estratexias de resolución, distintas hipóteses ou conxecturas, que dan lugar ao contraste e á diverxencia, entre diferentes pensamentos. É ao redor destas diverxencias onde se fomenta o interese, o espírito analítico e crítico, e as posibles respostas dos alumnos. A observación sistemática en situacións diferentes e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

A integración das competencias e intelixencias múltiples na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas actividades ao final de cada unidade didáctica
- Nas actividades competenciais
- Nos proxectos específicos.

É a través destes proxectos que os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se van a utilizar, e en relación coa elaboración e coa presentación do proxecto, coa súa corrección e, finalmente, coa exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais.

O uso das TIC é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, facilitar a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situación cotiás e contextualizadas para o alumno/a de segundo curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias básicas propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias e intelixencias múltiples, traballo individual e en grupo, traballo cooperativo, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos

7. Materiais e recursos didácticos

Recursos materiais:

- O libro do alumno.
- A proposta didáctica.
- Os recursos fotocopiables da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- O libro dixital.
- O material de aula correspondente a este curso: murais, láminas,...
- Diferentes ligazóns web recomendadas na proposta didáctica.
- Ordenador e outros recursos TICS.
- Biblioteca de aula e de centro.

Recursos persoais:

- Titor.
- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, medidas de reforzo e ampliación.

8. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados. No primeiro trimestre realizarase unha **avaliación inicial** que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo. Os instrumentos desta avaliación inicial serán:

- A revisión dos informes previos e do expediente.
- A observación na aula.
- Diálogos e valoración das respostas orais do alumnado.

Ao longo do curso realizaranse **tres avaliacións**, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os **seguintes instrumentos**:

- Observación sistemática.
- Revisión traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas escritas.
- Respostas orais.
- Rexistro e control por parte do profesorado
- Informes previos.
- Entrevistas familias.

Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase.
- A realización das tarefas de casa.
- O seu interese.
- O esforzo.
- A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- A realización das probas orais e escritas.
- A participación do alumnado.
- A atención e concentración do alumnado.

9. Criterios de cualificación.

Adoptando os seguintes **criterios de cualificación**:

- a. Controis escritos: 40%
- b. Tarefas realizadas en clase orais e escritas e participación en actividades cooperativas e proxectos: 50%
- c. Interese, esforzo persoal, traballo na casa .10%

	CRITERIOS
Traballo autónomo na aula e outros espazos	Realización sen axuda externa. Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. Orde e limpeza na presentación. Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. Valoración entre o traballo na aula e na casa. Creatividade. Actitude ante o traballo. Grao de concentración e atención
Probas escritas	Valoración da aprendizaxe dos contidos. Valoración dos procesos seguidos e resultados. Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade. Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. Caligrafía lexible. Tempo de realización.
Actividades TICS	Utilización das TIC, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade.
Participación e seguemento das clases	Nivel e calidade das intervencións. Mensaxe estruturada. Uso de vocabulario apropiado. Comportamento. Esforzo. Interese. Atención as intervencións dos/das

	compañeros/as.
Traballo cooperativo	Capacidade de traballo cooperativo. Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. Resolución de conflitos. Interese, motivación. Creatividade. Iniciativa. Grao de participación e implicación no traballo cooperativo
Arquivo individual: libreta, traballo nos libro, arquivo.	Presentación clara e ordenada. Calidade dos traballos do alumnado

10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva

- Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo e respecta os compañeiros/as, o material e as normas de convivencia.
- Identifica e describe as partes do corpo humano e compárao co doutros seres vivos.
- Recoñece a respiración e a nutrición como funcións vitais.
- Relaciona o exercicio físico, o descanso e a adecuada alimentación coa propia saúde.
- Explica as diferenzas entre seres vivos e inertes observando o seu contorno
- Nomea e clasifica, con criterios elementais a partir da observación, seres vivos do seu contorno adoptando hábitos de respecto
- Reduce, reutiliza e recicla residuos na escola.
- Identifica e coñece a diversidade de máquinas do seu contorno e os beneficios que producen na vida cotiá.
- Coñece os oficios das persoas do seu contorno e valora a importancia de cada profesión.
- Identifica e describe as partes dun ordenador durante o seu uso. responsabilidade e a contribución social, evitando estereotipos sexistas.
- Emprega o ordenador de forma guiada.

11. Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.
- Competencias e intelixencias múltiples: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren con fichas de reforzo e/ou ampliación.
- Actividades multinive: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- Ensino tutorizado .
- Traballos de investigación.

- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Durante o curso participárase nas festas e conmemoracións establecidas no calendario escolar 2016/2017 e outras actividades complementarias e extraescolares tales como:

- Traballos en grupo sobre os proxectos establecidos nos tres trimestres.
- Búsqueda de información na internet, tratamento desa información e presentación da mesma aos demais: os músculos e ósos, máquinas e aparellos, o universo, animais e plantas.
- Realizar murais sobre distintos contidos da materia: os modismos alimentarios, hábitos saudables, etc
- Construír pequenos aparellos para aplicar o que aprendemos.
- Facer pequenos experimentos e observar os fenómenos que se producen, sacando as conclusións precisas.
- Realizar instrucións sobre unha máquina ou ferramenta que explique a maneira de usala con seguridade.
- Ficha sobre o ornitorrinco, despois de ver un vídeo e buscar información.
- Facer listaxes: músculos e ósos, os vexetais que comemos nun día ou semana.
- Saídas fóra do centro, unha cada trimestre: ao contorno, ao cine, etc

13. Contribución ao proxecto lector

A área de ciencias naturais contribúe a acadar os obxectivos do plan lector que se establece no centro da seguinte maneira:

- Favorece o placer pola lectura
- Lectura de textos variados e en distintos soportes.
- Fomenta a comprensión lectora con textos relacionados coa ciencia.
- Ampliación do vocabulario nas distintas unidades didácticas.
- Uso da biblioteca do centro e de aula.
- Búsqueda de información e tratamento da mesma e realización dos proxectos propostos.
- Realización de murais, carteis, entrevistas, menús, fichas de animais e plantas etc sobre os contidos das unidades didácticas.
- Seguemento de pequenas instrucións para realizar determinadas tarefas.

14. Integración das TICS

O uso dos recursos TICS é fundamental para motivar ao alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, aplicalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet: as funcións vitais, lagarto de Gran Canaria, celiarquía, bonsais, cambios da terra, a auga, a reciclaxe, parque de Armunio, enerxías oceánicas.
- Vídeos, imaxes, textos, búsqueda, información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital e realización das actividades

- Realización dos proxectos propostos.

15. Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparación das clases e materiais	Coherencia entre a programación e o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse ne conta aprendizaxes significativas			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes psicopedagóxicos			

CIENCIAS SOCIAIS

1. Contexto.

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnas bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2. Contribución da materia ao logro das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Así mesmo ofrece o uso de ferramentas matemáticas, tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas, contribuíndo así ao desenvolvemento da competencia matemática para a resolución de tarefas e problemas da vida cotiá. Ao mesmo tempo, debe potenciar a interacción co mundo físico, xa que moitas das aprendizaxes integradoras están totalmente centrados na interacción do ser humano co mundo que o rodea. Así se vai desenvolvendo a competencia que permite interpretar o mundo físico, o achegamento ao método científico e tecnolóxico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

-Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.

-Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no medio natural e as repercusións para a vida futura.

- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece a noso arredor.

- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.

- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A área de Ciencias Sociais contribúe significativamente a fomentar e mellorar a comunicación e o diálogo no alumnado, a estruturación do discurso, a capacidade de síntese e, polo tanto, o desenvolvemento da Competencia en comunicación lingüística.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.

- Expresar oralmente, de xeito ordenado e clara, calquera tipo de información.

- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...

- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta.

Competencia dixital

Contribúe tamén de forma relevante, á Competencia dixital. En primeiro lugar, a información aparece como elemento imprescindible dunha boa parte das aprendizaxes da

área, esta información preséntase en diferentes códigos, formatos e linguaxes e require, polo tanto, procedementos diferentes para a súa comprensión. Ler un mapa, interpretar un gráfico, observar un fenómeno ou utilizar unha fonte histórica, esixe o uso de procedementos diferenciados de busca, selección, organización e interpretación, que son obxecto de aprendizaxe, nesta área.

Traballaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.

Conciencia e expresións culturais

A contribución da área á Competencia conciencia e expresións culturais céntrase no coñecemento das manifestacións culturais, a valoración da súa diversidade e o recoñecemento daquelas que forman parte do patrimonio.

Os descritores que traballaremos nesta competencia son:

- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.

Competencias sociais e cívicas

Respecto das competencias sociais e cívicas hai que considerar dous ámbitos. Por un lado as relacións próximas (a familia, os amigos/ás, os compañeiros/ás, etc.), que requiren favorecer a toma de conciencia persoal de emocións e sentimentos e o desenvolvemento de actitudes de comunicación, diálogo, de resolución de conflitos con asertividade. Un segundo ámbito é aquel que transcende as relacións próximas ao alumnado, abordar o barrio, o municipio, a comunidade, o estado, a Unión Europea, etc. Comprender a súa organización, as súas funcións e os mecanismos de participación da cidadanía, vai máis alá dos aspectos conceptuais e require da aprendizaxe de destrezas sociais e actitudes.

Esta área convértese así nun espazo privilexiado para reflexionar sobre os conflitos, asumir responsabilidades con el respecto ao grupo, aceptar e elaborar normas de convivencia, tanto en situacións reais que hai que resolver diariamente coma nas propias do ámbito social en que se vive.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o traballo de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a colaboración activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Inclúense contidos directamente relacionados co desenvolvemento da competencia Sentido de iniciativa e espírito emprendedor, ao ensinar a tomar decisións e iniciativas de forma autónoma e creativa de actividades de ocio.

Neste caso, os descritores a traballar serían:

- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.

Aprender a aprender

A aprendizaxe das Ciencias Sociais contribuirá ao desenvolvemento da competencia aprender a aprender, mediante desenvolvemento de técnicas para tratar a información: a realización de resumos, esquemas ou mapas conceptuais que resultan especialmente útiles nos procesos de aprendizaxe. Por outra parte, a reflexión e a expresión oral e escrita sobre que se aprendeu, como e para que, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

Os descritores que utilizaremos para desenvolver esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. Obxectivos.

3.1. Obxectivos da educación primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Inicialse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos de área.

- Comprender a organización social da contorna próxima, as funcións dos organismos principais e a importancia da participación cidadá.

- Coñecer as distintas características da contorna próxima, identificando tanto as persoas que traballan nela como as manifestacións culturais desta.

- Coñecer as diferentes formas de relación dos membros dunha comunidade. Sopesar as accións que puidesen alterar a convivencia cívica valorando a importancia dunha convivencia pacífica, tolerante e respectuosa.

- Adquirir hábitos de comportamento cívico e viario adecuados en todas as contornas nas que se desenvolve para actuar como cidadán e peón e para convivir coas persoas da súa contorna

- Identificar a auga como elemento natural, as súas características, propiedades e procesos, e a súa relación co resto dos seres vivos, analizando os usos que o ser humano fai da auga e adoptando actitudes que impulsen a súa protección e a súa conservación.

- Identificar paisaxes (naturais: montaña e costa), as súas características e os seus elementos e os axentes responsables das súas transformacións, así como as actividades humanas que orixinan desequilibrios nela, xerando actitudes de defensa, respecto e recuperación do medio natural.

- Describir, clasificar e diferenciar propiedades e características sinxelas dalgúns minerais e os usos aos que se destinan

- Identificar, describir e empregar correctamente as nocións topolóxicas básicas de posición e proximidade para orientarse na súa contorna máis próxima.

- Coñecer os cambios que se producen nas persoas, na sociedade e na contorna co paso do tempo, ser capaz de ordenalos cronoloxicamente dunha maneira moi básica utilizando nocións temporais sinxelas e os elementos adecuados.

- Valorar a importancia de conservar o patrimonio cultural e artístico.

- Utilizar diversas fontes e as tecnoloxías da información e da comunicación (TIC), de forma guiada, para obter información, aprender e compartir coñecementos do ámbito social

- Participar en situacións de grupo escoitando, valorando e respectando as achegas de cada un dos membros, adoptando un comportamento construtivo e solidario.

- Planificar proxectos sinxelos de maneira guiada, tomando decisións con autonomía e responsabilidade.

4. Contidos.

Comúns aos tres trimestres- unidades 1-7

Bloque I. Contidos comúns

-Recollida de información do tema que hai que tratar, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas).

Iniciación á utilización das TIC para buscar e seleccionar información.

- Desenvolvemento de estratexias para organizar, memorizar e recuperar a información obtida mediante diferentes métodos e fontes.

Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficas, de maneira guiada e con modelos sinxelos.

-Estratexias para desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo.

Fomento de técnicas de animación á lectura de textos sinxelos de divulgación das Ciencias Sociais (de carácter social, xeográfico e histórico).

- Utilización de estratexias para potenciar a cohesión do grupo e o traballo cooperativo.

Uso e utilización correcta de diversos materiais cos que se traballa.

Planificación e xestión de proxectos sinxelos e de maneira guiada, co fin de alcanzar obxectivos.

- Iniciativa emprendedora.

-Estratexias para a resolución de conflitos, utilización das normas de convivencia e valoración da convivencia pacífica e tolerante.

Primeiro trimestre -unidades 1-3

Bloque III: Vivir en sociedade.

-O concello.

Os seus servicos básicos. O exercicio activo da cidadanía.

- A localidade: o concello e os servizos públicos.

-Manifestacións culturais populares.

-Educación viaria.

- As profesións.

-Medios de comunicación.

- A publicidade.

Segundo trimestre- unidades 4-5

Bloque II. O mundo que nos rodea.

-A auga: propiedades e estados.

O ciclo da auga.

Lugares onde aparece.

Usos.

-O medio natural e o ser humano.

-A paisaxe natural: montaña e costa.

-Rochas e minerais. Diversidade. Clasificación.

-O coidado da Natureza. A contaminación.

-Orientación espacial: nocións básicas.

Terceiro trimestre - unidades 5-6

Bloque IV . As pegadas do tempo.

- Cambios no tempo.
- O calendario.
- Nocións de duración, sucesión e simultaneidade.
- Restos do pasado: coidado e conservación.
- Personaxes da historia.

5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizar traballos de investigación que partan do establecemento de conxecturas, da observación, experimentación e da toma de conciencia dos sentimentos e sensacións como medios básicos para obter información, selecciónala, organizala, extraer conclusións e comunicalas sen esquecer a introdución ao manexo das TIC para este fin e valorando o esforzo realizado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fai conxecturas, predicións e recolle información a través da observación e experimentación iniciándose no emprego das TIC e outras fontes directas e indirectas, selecciona a información relevante e a organiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica. ▪ .Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballar en equipo e adoitar un comportamento de respecto e tolerancia ante as achegas alleas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Participa en actividades individuais e de grupo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario, valorando o esforzo e o coidado do material.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Empregar os mapas mentais como unha técnica básica de estudo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Elabora algúns mapas mentais sinxelos como técnica básica de estudo.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer e iniciarse no emprego da terminoloxía propia da área. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica a terminoloxía propia da área.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñecer a auga como elemento natural analizando os usos que o ser humano fai da auga: domésticos, económicos, públicos e deportivos recreativos. O uso responsable deste ben. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pon un exemplo de cada un dos usos que, o ser humano, fai da auga. ▪ Realiza un uso responsable da auga na súa vida cotiá.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observar e localizar nun mapa os lugares nos que hai auga distinguindo entre zonas de auga doce e salgada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica os lugares onde hai auga na contorna e localiza, en mapas sinxelos, como se distribúe a auga doce e salgada no territorio.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer os elementos básicos que forman un ecosistema, identificando as actividades humanas que orixinan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Explica de maneira sinxela os elementos básicos que forman un ecosistema identificando as actividades humanas que orixinan desequilibrios neles e cita algunha

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
desequilibrios neles e despertando actitudes de defensa, respecto e recuperación deles.	medida de respecto e recuperación.
<ul style="list-style-type: none"> Realizar sinxelos traballos dalgún ecosistema en concreto: acuático, terrestre. 	<ul style="list-style-type: none"> .Nomea os elementos e as características básicas dos ecosistemas sobre os que se investigou na aula.
<ul style="list-style-type: none"> Identificar as diferenzas entre paisaxe natural e urbana, analizando en grupo as consecuencias que a intervención humana provoca na conservación da paisaxe natural e definindo algunhas medidas para a conservación desta. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os elementos da paisaxe natural e urbana máis próxima.
	<ul style="list-style-type: none"> .Describe as paisaxes de costa diferenciándoas das de interior.
	<ul style="list-style-type: none"> Coñece e leva á práctica accións positivas para a protección do medio natural.
<ul style="list-style-type: none"> Identificar os elementos básicos que conforman a paisaxe local e coñecer algunha características máis significativa destes. 	<ul style="list-style-type: none"> .Cita algúns dos elementos básicos que conforman a paisaxe local e coñece as características máis significativa destes.
<ul style="list-style-type: none"> Identificar algunhas rochas e minerais presentes na contorna e recoñecer algúns usos que as persoas fan deles. 	<ul style="list-style-type: none"> .Identifica algúns minerais e rochas da súa contorna e coñece algúns usos aos que se destinan.
<ul style="list-style-type: none"> Empregar correctamente as nocións topolóxicas básicas de posición e proximidade para orientarse na contorna máis próxima. 	<ul style="list-style-type: none"> Elabora un esbozo do plano do barrio no que este situada a escola e deseñar posibles itinerarios de acceso desde a súa casa.
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer organización social da súa contorna próxima e as súas formas de goberno e diferenciar entre unha localidade e un municipio. 	<ul style="list-style-type: none"> Describe a organización social da contorna máis próxima e as súas formas de goberno e diferencia entre que é unha localidade e un municipio.
<ul style="list-style-type: none"> Identificar as funcións e servizos dos seus diversos organismos: bombeiros e bombeiras, policía... 	<ul style="list-style-type: none"> Explica e valora as funcións que desempeñan algún dos servizos do Concello.
<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer a importancia que o exercicio activo da cidadanía polas persoas que o habitan ten para unha convivencia pacífica. 	<ul style="list-style-type: none"> Describe algunhas accións da cidadanía que contribúen ao desenvolvemento dunha convivencia pacífica
<ul style="list-style-type: none"> Manifestar satisfacción pola pertenza a un grupo e respectar as características das persoas coas que convivimos e que pertencen a diferentes grupos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> .Amosa unha actitude de aceptación e respecto ante as diferenzas individuais nos grupos aos que pertence e cos que convive, nos xogos e nas tarefas escolares.
<ul style="list-style-type: none"> .Recoñecer algunha das manifestacións culturais e obras 	<ul style="list-style-type: none"> Explica oralmente algunhas festas, costumes, folclore,..propias da escola, da

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>mais representativas da comarca e da comunidade, valorar a súa diversidade e contribuír á súa conservación.</p>	<p>cidade, da comunidade así como algunha obra que sexa moi representativa na contorna próxima.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizar, de maneira sinxela, os cambios que as comunicacións provocaron nas actividades persoais e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cita algúns cambios que provocaron, nas actividades persoais e sociais, a evolución dos medios de comunicación.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar as profesións que non lle son tan familiares, coñecer un pouco sobre elas e clasificalas segundo o servizo que prestan á comunidade e se se realizan en fábricas ou ao aire. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Describe as funcións das profesións que lle son máis novas, responsabilidades, ferramentas que empregan e o servizo que lle prestan á poboación.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Diferencia entre traballos na natureza, traballos nas fábricas e traballos que prestan servizos.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer e respectar as normas básicas do coidado e seguridade viaria como peóns e peoas e como persoa usuaria de medios de transporte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Explica as normas básicas viarias que ten como viaxeiro ou viaxeira e como peón ou peoa nos medios de transporte.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Recoñece a importancia do coidado e limpeza da vía pública e dos seus elementos.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Comprender e distinguir os conceptos temporais: pasado, presente e futuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Utiliza os conceptos temporais: pasado, presente e futuro nas conversas da vida cotiá.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer os instrumentos básicos para a medida do tempo, iniciarse no seu uso e manexo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece os instrumentos de medida do tempo e se inicia no seu manexo.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñecer, comprender e ordenar cronoloxicamente os cambios producidos polo paso do tempo na evolución do obxectos, persoas, feitos ou acontecementos sobre os que se investigou. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Ordena cronoloxicamente distintas secuencias que indican a evolución no tempo de obxectos, persoas, feitos ou acontecementos sobre os que se investigou.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Describe algún acontecemento vivido na familia, na escola, na súa contorna ou outros feitos próximos expresándoos con criterios temporais.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñecer a cultura e o patrimonio da contorna que nos rodea comprendendo a importancia da súa conservación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece a importancia que ten a conservación dos restos históricos para entender a historia da vida humana.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer que é un museo, cal é a súa función e valorar o seu papel gozando da contemplación de obras artísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Explica que é un museo e cales son as súas funcións.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñece os museos, e os sitios arqueolóxicos como espazos de gozo e ocio.

6. Metodoloxía.

Deseño e desenvolvemento de propostas didácticas integradas, activas, contextualizadas, cunha finalidade e funcionalidade clara, planificadas con rigor, que impliquen e posibiliten a activación da variedade de procesos cognitivos e contribúan e aseguren o desenvolvemento de todas as competencias ao longo de toda a etapa. Serán propostas de traballo que xurdan dun problema, acontecemento ou inqueda, que supoñan un proceso de investigación e acción que garanta a participación activa do alumnado, a experimentación e a funcionalidade das aprendizaxes e que lle permita organizar o seu pensamento, a reflexión crítica e facilite o proceso de autorregulación das aprendizaxes. O traballo por proxectos, os estudos de casos, a aprendizaxe baseada en problemas, as experiencias de aprendizaxe por servizo, as prácticas de aprendizaxe colaborativa, as prácticas de ensinanza e aprendizaxe baseadas no pensamento crítico e creativo e as experiencias en comunidades de aprendizaxe serían propostas que responderían a ese perfil.

É fundamental na área de Ciencias sociais o aproveitamento dos recursos propios da contorna, non soamente físicos, senón tamén humanos. Neste sentido, consideraranse as diferenzas interculturais como un aspecto enriquecedor que achega posibilidades de aprendizaxe.

A planificación e o desenvolvemento destas propostas levan asociada a utilización de diversos instrumentos de avaliación: cartafol, diarios, rúbricas, debates, mapas mentais, probas específicas etc. que evidencian os distintos graos de execución das aprendizaxes. Destaca o papel activo do alumnado no proceso de avaliación, pois o uso do cartafol lle permite potenciar a autonomía e desenvolver o pensamento crítico e reflexivo.

Para a construción e a consolidación das aprendizaxes partírase, en todo momento, dos coñecementos previos do alumnado, do contexto máis próximo e do seu nivel evolutivo, cognitivo e emocional. Este proceso implica a secuenciación dos contidos partindo do que eles xa coñecen para así avanzar e ir de aprendizaxes máis simples cara outros máis complexos.

O alumnado debe ser o protagonista das súas aprendizaxes, a construción das aprendizaxes é persoal e, polo tanto, moi diversa polo que se presentarán propostas de traballo individual e de equipo que posibilitan a resolución conxunta das tarefas e favorezan a inclusión do alumnado.

Deberase buscar propostas e estratexias que activen ao alumnado que promovan a curiosidade e a motivación neste, de cara á investigación e resolución de problemas e que lle permitan ser consciente de que el é o responsable das súas aprendizaxes.

7. Materiais e recursos didácticos.

Recursos materiais:

- O libro do alumno.
- A proposta didáctica.
- Os recursos fotocopiables da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- O libro dixital.
- O material de aula correspondente a este curso: murais, láminas,...
- Diferentes ligazóns web recomendadas na proposta didáctica.
- Ordenador e outros recursos TICS.
- Biblioteca de aula e de centro.

Recursos persoais:

- Titor.
- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, reforzos e ampliación.

8. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados. No primeiro trimestre realizarase unha **avaliación inicial** que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo. Os instrumentos desta avaliación inicial serán:

- A revisión dos informes previos e do expediente.
- A observación na aula.
- Diálogos e valoración das respostas orais do alumnado.

Ao longo do curso realizaranse **tres avaliacións**, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os **procedementos** serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- Observación sistemática.
- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas escritas.
- Respostas orais.
- Rexistro e control por parte do profesorado
- Informes previos.
- Entrevistas familias.

Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase.
- A realización das tarefas de casa.
- O seu interese.
- O esforzo.
- A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- A realización das probas orais e escritas.
- A participación do alumnado.
- A atención e concentración do alumnado.

9. Criterios de cualificación.

Adoptando os seguintes **criterios de cualificación**:

- Controis escritos: 40%
- Tarefas realizadas en clase orais e escritas e participación en actividades cooperativas e proxectos: 50%
- Interese, esforzo persoal, traballo na casa .10%

	CRITERIOS
Traballo autónomo na aula e outros	Realización sen axuda externa.

espazos	<p>Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.</p> <p>Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.</p> <p>Orde e limpeza na presentación.</p> <p>Caligrafía.</p> <p>Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.</p> <p>Valoración entre o traballo na aula e na casa.</p> <p>Creatividade.</p> <p>Actitude ante o traballo.</p> <p>Grao de concentración e atención</p>
Probas escritas	<p>Valoración da aprendizaxe dos contidos.</p> <p>Valoración dos procesos seguidos e resultados.</p> <p>Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade.</p> <p>Coherencia e adecuación.</p> <p>Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade.</p> <p>Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.</p> <p>Caligrafía lexible.</p> <p>Tempo de realización.</p>
Actividades TICS	<p>Utilización das TIC, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade.</p> <p>Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha).</p> <p>Grao de elaboración da resposta.</p> <p>Interese, motivación.</p>
Participación e seguemento das clases	<p>Nivel e calidade das intervencións.</p> <p>Mensaxe estruturada.</p> <p>Uso de vocabulario apropiado.</p> <p>Comportamento.</p> <p>Esfuerzo.</p> <p>Interese.</p> <p>Atención as intervencións dos/das compañeiros/as.</p>
Traballo cooperativo	<p>Capacidade de traballo cooperativo.</p> <p>Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras.</p> <p>Resolución de conflitos.</p> <p>Interese, motivación.</p> <p>Creatividade.</p> <p>Iniciativa.</p>

	Grao de participación e implicación no traballo cooperativo
Arquivo de traballo individual	Presentación clara e ordenada. Calidade dos traballos do alumnado

10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva.

- Participa en actividades individuais e de grupo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario, valorando o esforzo e o coidado do material.
- Identifica a terminoloxía propia da área.
- Pon un exemplo de cada un dos usos que, o ser humano, fai da auga.
- Realiza un uso responsable da auga na súa vida cotiá.
- Identifica os elementos da paisaxe natural e urbana mais próxima.
- Coñece e leva á practica accións positivas para a protección do medio natural.
- Explica de maneira sinxela os elementos básicos que forman un ecosistema identificando as actividades humanas que orixinan desequilibrios neles e
- Explica oralmente algunhas festas, costumes, folclore,..propias da escola, da cidade, da comunidade así como algunha obra que sexa moi representativa na contorna próxima.
- Explica e valora as funcións que desempeñan algún dos servizos do Concello.
- Describe as funcións das profesións que lle son máis novas, responsabilidades, ferramentas que empregan e o servizo que lle prestan á poboación.
- Diferencia entre traballos na natureza, traballos nas fábricas e traballos que prestan servizos.
- Describe algún acontecemento vivido na familia, na escola, na súa contorna ou outros feitos próximos expresándoos con criterios temporais.
- Recoñece os museos, e os sitios arqueolóxicos como espazos de gozo e ocio

11. Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.
- Competencias e intelixencias múltiples: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren con fichas de reforzo e/ou ampliación.
- Actividades multinive: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- Ensino titorizado .
- Traballos de investigación.
- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Durante o curso participárase nas festas e conmemoracións establecidas no calendario escolar 2016/2017. Ademais realizaranse outras actividades

- Traballos en grupo sobre os proxectos establecidos nos tres trimestres.
- Búsqueda de información na internet, tratamento desa información e presentación da mesma aos demais.
- Realizar murais sobre distintos contidos da materia.
- Mapas sobre os contidos da materia.-
- Traballar con planos.
- Traballos de investigación sobre temas tratados na materia.
- Saídas fóra do centro, unha cada trimestre.ao contorno, ao cine, etc
- Elaboración dun museo de aula.
- Traballo roupas de época
- Listaxes das comunidades autónomas e capitais.

13. Contribución ao proxecto lector

A área de ciencias sociais contribue a acadar os obxectivos do plan lector que se establece no centro da seguinte maneira:

- Favorecer o placer pola lectura
- Lectura de textos variados e en distintos soportes.
- Fomenta a comprensión lectora con textos relacionados coa materia.
- Ampliación do vocabulario nas distintas unidades didácticas.
- Uso da biblioteca do centro e de aula.
- Busqueda de información e tratamento da mesma e realización dos proxectos propostos.
- Realización de murais, carteis, entrevistas ,menús,fichas de animais e plantas etc sobre os contidos das unidades didácticas.
- Segueamento de pequenas instrucións para realizar determinadas tarefas.
- Lectura de mapas, gráficas e outras fontes de información .

14.Integración das TICS

O uso dos recursos TICS e fundamental para motivar oa alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, aplicalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet: as moedas, a Unión Europea, as comunidades autónomas, paisaxes, ríos e relevo, o cambio climático, o consumismo, fases lunares, calendarios, momentos da historia, Fleming, signos do zodiaco, o Museo do Prado.
- Videos, imaxes, textos, búsqueda , información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital e realización da actividades
- Realización dos proxectos propostos.

15.Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparacion das clases e	Coherencia entre a programación e			

materiais	o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse ne conta aprendizaxes significativos			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes psicopedagóxicos			

LINGUA GALEGA E LITERATURA

1.Contexto

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnas bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2.Contribución da materia ao logro das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos abordar unha gran variedade de situacións xa que os contextos son tan variados que pode desenvolverse dunha forma óptima a linguaxe como vehículo para poder expresarse e comunicarse a todos os niveis. Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren un adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas. Debido ao carácter da área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da lingua. A gama de experiencias comunicativas que se dean ao alumno serán clave para que favorezan un desenvolvemento amplo e a adquisición sexa progresiva.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e clara calquera tipo de información.
- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual achega o alumnado a un abano de posibilidades que lle van permitir desenvolverse e integrarse con máis facilidade a diferentes niveis. Dende esta área faise imprescindible o manexo de diferentes ferramentas para a adquisición de información transformada en coñecemento.

Na área de Lingua Galega e Literatura traballaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A sociedade na que vivimos actualmente lévanos a tomar conciencia sobre a pluralidade na que estamos inmersos, coñecer o mundo no que vivimos e coñecer o seu contorno, dános unha perspectiva diferente; polo tanto, esta competencia vai axudar a entender as diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que traballamos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A área de Lingua Galega e Literatura pídenos que o alumnado se mova nun marco de actitudes e valores tales como: o respecto, o exercicio activo da cidadanía, desenvolver un espírito crítico, o diálogo como ferramenta primordial para a convivencia.

Os descritores desta competencia poden axudar a conseguir o proposto.

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos.
- Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta área implica un proceso de ensino-aprendizaxe proactivo, polo que é necesario utilizar a lingua para adestrar diferentes habilidades de emprendimento como unha forma de favorecer o uso de diferentes ferramentas para comunicarse.

Neste caso, os descritores a traballar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos de grupo a intereses persoais.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender lévanos a favorecer un deseño metodolóxico sistematizado que afiance todos aqueles aspectos que supoñan avance na adquisición de vocabulario, coñecemento da lingua, achegamento á literatura, consolidar o hábito lector, a creatividade e o desfrute polo estético.

Os descritores que utilizaremos para traballar esta competencia serían:

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependiente,...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos sinxelos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. OBXECTIVOS

3.1. Obxectivos da educación primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos de área.

- Participar en situacións comunicativas colectivas, comprendendo e producindo mensaxes orais coherentes e cohesionadas para expresar con fluidez as súas ideas, emocións e sentimentos

- Ler e comprender textos de tipoloxía diversa (narrativos, descritivos, da vida cotiá, ilustracións...) e desenvolver hábitos de lectura como instrumentos para adquirir coñecemento e como ocio e gozo

- Obter información e opinións dos medios de comunicación social e das tecnoloxías da información e da comunicación, e sabelas interpretar e valorar.

- Comprender e interpretar informacións de traxectos e planos, horarios comerciais, calendarios etc. efectuando os razoamentos numéricos e xeométricos necesarios.

- Utilizar os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para escribir e falar de forma adecuada, coherente e correcta, sabendo razoar e explicar os procesos seguidos.

- Ser consciente das propias características con obxecto de melloralas e recoñecer tamén as dos outros para relacionarse mellor.

- Desenvolver capacidades emprendedoras tomando decisións en situacións de incerteza mostrando confianza nas propias aptitudes e habilidades.

- Participar en iniciativas de grupo de traballo na aula para conseguir un obxectivo común e relacionarse a través da lingua de maneira adecuada na actividade social e cultural adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación, para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta. Utilizar as TIC para obter información, transformala en coñecemento e xerar novas ideas.

- Valorar e apreciar o texto literario en calquera lingua e especialmente os escritos en lingua galega como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.
- Comprender textos literarios de xéneros diversos, así como as convencións específicas da linguaxe literaria.
- Amosar curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural e reflexionar sobre iso para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas
- Tomar conciencia da propia aprendizaxe e reflexionar sobre posibles estratexias para emprender novas aprendizaxes.

4. Contidos

Todo o curso- unidades 1-12

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

- Comprensión e valoración de textos orais moi sinxelos procedentes da radio ou da televisión, para obter información xeral e relevante sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia infantil e ao contorno máis inmediato.
- Comprensión global e específica de informacións audiovisuais sinxelas procedentes de diferentes soportes establecendo relacións de identificación, de clasificación e de comparación entre elas.
- Comprensión e produción de textos orais moi sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (breves exposicións ante a clase, conversas sobre contidos de aprendizaxe e explicación sobre a organización do traballo).
- Actitude de escoita adecuada nas diferentes situacións comunicativas cotiás (conversas e exposicións orais) e respecto polas opinións de quen fala, sen interrupcións inadecuadas.
- Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula (peticións, anuncios, ordes, explicacións sinxelas, avisos, instrucións, conversas ou pequenas narracións), con respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, mantemento do tema, mostra de interese, mirar a quen fala e actitude receptiva de escoita).
- Uso de fórmulas sinxelas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.
- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.
- Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.
- Recoñecemento de usos de linguaxe discriminatoria coas diferenzas.
- Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

- Comprensión de informacións concretas en textos de uso cotián como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.
- Comprensión de información xeral sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado en textos breves e sinxelos procedentes dos medios de comunicación social.
- Localización de información en textos para aprender vinculados á experiencia, tanto en textos producidos con finalidade didáctica como nos de uso cotián (folletos,

descricións, instrucións e explicacións).

-Interpretación da información das ilustracións.

-Lectura guiada de textos sinxelos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

.-Introdución ao uso xeral das bibliotecas da aula e do centro, como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos

-Iniciación á creación da biblioteca persoal.

-Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias e de regulación da convivencia.

-Adquisición progresiva da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.

BLOQUE 3. ESCRIBIR

- Producción e reescritura de textos moi sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas ou avisos.

.-Composición de textos moi sinxelos propios dos medios de comunicación social e/ou dos seus elementos (novas sinxelas e breves, titulares, pés de foto...) sobre acontecementos próximos á experiencia do alumnado en soportes habituais no ámbito escolar.

-Composición de textos moi sinxelos relacionados coa escola para organizar e comunicar información (listaxes, descricións, explicacións elementais).

-Respecto polas convencións xerais da escrita: uso das maiúsculas e do punto.

-Utilización de maneira guiada de estratexias para a produción de textos, respondendo a preguntas de para quen e que escribir, recoñecendo o tipo de texto (nota, aviso, conto).

-Creación de textos moi sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non-verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic

-Utilización de elementos gráficos sinxelos, como a ilustración, para facilitar a comprensión.

-Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.

-Interese polos textos escritos como medio de aprendizaxe e como medio de comunicación, de experiencias, de regulación da convivencia e de expresión creativa.

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

-Inicio na identificación implícita e uso dalgúns termos lingüísticos elementais: denominación dos textos traballados; palabra e sílaba, nome propio.

-Observación das variacións morfolóxicas (de singular e plural, feminino e masculino) en textos.

-Iniciación ao coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

-Recoñecemento da relación entre son e grafa no sistema lingüístico galego.

-Identificación da palabra como instrumento para a segmentación da escritura.

-Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.

BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA

- Recreación e reescritura moi sinxela, usando modelos, de diversos textos literarios (narrativos ou poéticos): breves contos, poemas, refráns, adiviñas, trabalinguas, cantigas e xogos de sorte.

-Valoración e aprecio do texto literario galego como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.

- Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar

progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

-Recreación e composición de breves relatos para comunicar sentimentos e experiencias persoais.

-Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.

- Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.

-Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

Primeiro trimestre-unidades 1-4

BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

-Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (refrás, noticias de radio e televisión, anuncios...).

-Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.

-Comprensión de mensaxes orais de diverso tipo incluídas as emitidas nos medios de comunicación.

-Concienciación da importancia de utilizar a lingua galega en todos os contextos da oralidade.

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

-Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.

-Comprensión da información relevante en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social como xornais, a radio,..

-Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

-Introdución ao uso das bibliotecas da aula e do centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

-Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.

-Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.

-Produción e reescritura de textos sinxelos relacionados coa escola para obter, organizar e comunicar información e tamén os propios dos medios de comunicación social e/ou dos seus elementos (a noticia, o anuncio, o cartel..).

-Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.

-Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

-Inicio na identificación implícita e uso dos termos lingüísticos elementais, nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados: sílaba, palabra, oración, texto e nome común e propio.

-Recoñecemento da relación entre son e grafía no sistema lingüístico galego.

-Identificación da palabra como instrumento para a segmentación da escritura.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

-Recreación e reescritura de diversos textos literarios sinxelos (narrativos ou poéticos): poemas, refrás, contos breves...

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

Segundo trimestre – unidades 5-8

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

-Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (refráns, noticias de radio e televisión, anuncios...).

-Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas e respecto das opinións de quen fala sen interrupcións inadecuadas.

-Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, ton adecuado, mantemento do tema, mostra de interese...).

-Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.

-Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.

-Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.

-Uso de fórmulas de tratamentos adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

-Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.

-Comprensión da información relevante en textos de uso cotián

-Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

-Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.

-Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.

-Produción e reescritura de textos sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas de agradecemento, utilizando as características habituais deses textos.

-Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.

Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

-Observación das variacións morfolóxicas (singular e plural, masculino e feminino).

-Coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

-Recreación e reescritura de diversos textos literarios sinxelos: lendas, narracións...

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

-Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

Terceiro trimestre –unidades 9-12

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

- Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián e procedentes de diversos soportes (descricións, cómic, revista, receitas, retrato...).
- Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas e respecto das opinións de quen fala, sen interrupcións inadecuadas.
- Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, ton adecuado, mantemento do tema, mostra de interese...).
- Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.
- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.
- Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.
- Uso de fórmulas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

- Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.
- Comprensión da información relevante en textos de uso cotián como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.
- Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.
- Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

- Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.
- Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.
- Produción e reescritura de textos sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas de agradecemento, utilizando as características habituais deses textos.
- Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.
- Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

- Inicio na identificación implícita e uso dos termos lingüísticos elementais, nas actividades de produción e interpretación: artigo, adxectivo, verbo e pronomes persoais.
- Coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

- Comprensión de textos literarios e non-literarios e extracción da información relevante.
- Interese e gusto pola literatura, incluída a de tradición oral, e iniciación á elaboración dunha biblioteca persoal.

5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comprender a información xeral e relevante de textos orais sinxelos procedentes da radio ou da televisión, próximos á experiencia infantil. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comprende a información xeral e relevante de textos orais sinxelos procedentes da radio ou da televisión, próximos á experiencia infantil. ▪ Recoñece a función dos medios de comunicación como fonte de información.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Comprende informacións audiovisuais sinxelas procedentes de diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comprende informacións relevantes sinxelas dos documentos audiovisuais que inclúan imaxes e elementos sonoros de carácter redundante.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comprender e producir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e contestando se é preciso. ▪ Sigue unha exposición breve da clase ou explicacións sobre a organización do traballo e pregunta, se é preciso, para verificar a súa comprensión. ▪ Elabora e produce textos orais sinxelos ante a clase e responde preguntas elementais sobre o seu contido. ▪ Participa no traballo en grupo.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos e das demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atende as intervencións dos e das demais en conversas e exposicións, sen interromper. ▪ . Respecta as opinións da persoa que fala.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais. ▪ Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais. ▪ . Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela. ▪ Mira a quen fala nun intercambio comunicativo oral. ▪ . Mantén o tema nun intercambio comunicativo oral, mostra interese, unha actitude receptiva de escoita e respecta as opinións das demais persoas.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
	<ul style="list-style-type: none"> Participa na conversa formulando e contestando preguntas.
<ul style="list-style-type: none"> Usar fórmulas de tratamento adecuadas nos intercambios comunicativos máis habituais. 	<ul style="list-style-type: none"> Usa fórmulas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.
<ul style="list-style-type: none"> Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> Amosa respecto ás achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.
<ul style="list-style-type: none"> Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas. 	<ul style="list-style-type: none"> Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación axeitada a cada acto comunicativo e propia da lingua galega.
<ul style="list-style-type: none"> Usar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica o uso da linguaxe discriminatoria e sexista evidente.
	<ul style="list-style-type: none"> Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas, en especial ás referentes ao xénero, ás razas e ás etnias.
<ul style="list-style-type: none"> Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...
	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.
<ul style="list-style-type: none"> Comprender e localizar información explícita en textos sinxelos de uso cotián ou procedentes dos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a información relevante de textos sinxelos, sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado, procedentes dos medios de comunicación.
	<ul style="list-style-type: none"> Comprende informacións concretas en textos sinxelos, propios de situacións cotiás, como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.
	<ul style="list-style-type: none"> Localiza información en textos vinculados á experiencia, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos, descrições, instrucións e explicacións).
<ul style="list-style-type: none"> Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de ilustracións. 	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de ilustracións.
<ul style="list-style-type: none"> Ler, de forma guiada, textos adecuados aos seus intereses para chegar progresivamente á expresividade e autonomía 	<ul style="list-style-type: none"> Descodifica de forma axeitada na lectura de textos diversos.
	<ul style="list-style-type: none"> Le textos sinxelos, en voz alta, coa velocidade

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
lectoras, e dramatiza cando é preciso.	<p>adecuada.</p> <ul style="list-style-type: none"> Fai lecturas dramatizadas de textos.
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer, de forma xeral, o funcionamento da bibliotecas de aula, e de centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos. 	<ul style="list-style-type: none"> . Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora. Coñece, de xeito xeral, o funcionamento da biblioteca de aula e de centro, como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos
<ul style="list-style-type: none"> Ter interese por ter unha biblioteca propia. 	<ul style="list-style-type: none"> Coida, conserva e organiza os seus libros.
<ul style="list-style-type: none"> Amosar interese polos textos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer. 	<ul style="list-style-type: none"> Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe, medio de comunicación e de lecer.
<ul style="list-style-type: none"> . Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias. 	<ul style="list-style-type: none"> . Selecciona textos do seu interese con certa autonomía, en función dos seus gustos e preferencias. Explica dun xeito moi sinxelo as súas preferencias lectoras.
<ul style="list-style-type: none"> Producir e reescribir textos sinxelos, relativos a situacións cotiás infantís, aqueles propios dos medios de comunicación ou os relacionados coa escola. 	<ul style="list-style-type: none"> . Produce e reescribe textos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas ou avisos, utilizando as características habituais deses textos. . Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo. Usa nos seus escritos o punto, a coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación. Aplica, de maneira xeral, as regras ortográficas, con especial atención ao uso das maiúsculas. Compón, seguindo modelos, textos relacionados coa escola (listaxes, descrições e explicacións elementais) ou cos medios de comunicación social (novas sinxelas, titulares, pés de foto) sobre acontecementos próximo á súa experiencia.
<ul style="list-style-type: none"> Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic.
<ul style="list-style-type: none"> . Usar de xeito guiado, 	<ul style="list-style-type: none"> Usa de xeito guiado, programas informáticos de

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
programas informáticos de procesamento de texto.	procesamento de texto.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar recursos gráficos, como a ilustración, que faciliten a comprensión dos textos. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.
<ul style="list-style-type: none"> Presentar adecuadamente os traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> Presenta os textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: disposición no papel, limpeza e calidade caligráfica.
	<ul style="list-style-type: none"> Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> Sinala a denominación dos textos traballados e reconece nestes, enunciados, palabras e sílabas.
	<ul style="list-style-type: none"> Diferencia as sílabas que conforman cada palabra.
	<ul style="list-style-type: none"> Identifica nomes comúns e propios a partir de palabras dadas, frases ou textos.
	<ul style="list-style-type: none"> Sinala o xénero e número de palabras dadas.
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer e aplicar as normas ortográficas máis sinxelas. 	<ul style="list-style-type: none"> Coñece de forma xeral as normas ortográficas máis sinxelas e aprecia o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.
<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer a relación entre o son e grafía, así como as palabras como instrumento para a segmentación da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a relación entre son e grafía.
	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as palabras como instrumento para a segmentación da escritura.
<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer de forma xeral, as diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece, de forma xeral, as diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita.
<ul style="list-style-type: none"> Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> Compara aspectos moi elementais e evidentes (gráficos, fonéticos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.
<ul style="list-style-type: none"> Recrear e reescribir diversos textos literarios, usando modelos. 	<ul style="list-style-type: none"> Recrea e reescribe diversos textos literarios sinxelos: contos, poemas, refráns, adiviñas, trabalinguas, cantigas e xogos de sorte; usando modelos.
	<ul style="list-style-type: none"> Valora os textos da literatura galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Ler, de forma guiada, textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Le, de forma guiada, textos en silencio, adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á autonomía lectora. ▪ Le, de forma guiada, textos en voz alta, adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade lectora.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recrear e compoñer poemas sinxelos e relatos breves a partir de modelos sinxelos dados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recrea e compón poemas sinxelos e relatos breves, a partir de modelos sinxelos dados, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participar en dramatizacións de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participa en dramatizacións de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, e como recurso de gozo persoal.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.

6. Metodoloxía

A área de Lingua ten que perseguir que o alumno adquira un sistema de signos, pero tamén do seu significado cultural e do modo en que as persoas integran a realidade. Que

a linguaxe lle sirva de instrumento cultural de regulación da convivencia, de expresión de ideas, sentimentos e emocións e de regulación da propia conduta. Tamén debe perseguir que o alumno sexa capaz de construír unha representación do mundo compartida e que sexa quen de comunicala. En definitiva, que sexa capaz de desenvolverse con facilidade en diferentes situacións da vida e especialmente na escola, utilizando os textos académicos para a aprendizaxe e o desenvolvemento do resto de áreas.

O ensino da área debe partir do uso da lingua que os alumnos xa adquiriron ao comezo da etapa, partindo disto terase que ampliar a competencia comunicativa e lingüística de forma que sexan capaces de interactuar en todos os ámbitos sociais nos que participan.

O uso social da lingua en contextos familiares, privados, públicos e escolares, deben de ser o fío condutor dos contidos da área.

Tense que entender a lingua desde a perspectiva global, posto que os diferentes bloques de contidos nos que se articula a área non poden corresponder á práctica docente, senón que esta debe enfrontarse relacionando os diferentes bloques posto que todos eles están moi relacionados.

A integración das competencias e das intelixencias múltiples na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas tarefas integradas.
- Nas dobres páxinas a final de cada unidade didáctica do Libro do Alumno.
- Nas actividades competenciais e de intelixencias múltiples do libro guía.
- Nos proxectos específicos trimestrais.

É a través destes proxectos e tarefas integradas que os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se utilizarán e en relación coa elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as propias ideas.

O uso das TIC é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido posto que nos permite motivar o alumno, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, facilitar a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos coñecementos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de Segundo Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en Proxectos e tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

7. Materiais e recursos didácticos

Recursos materiais:

- O libro do alumno.
- A proposta didáctica.
- Os recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- O libro dixital.
- O material de aula correspondente a este curso: murais, láminas,...
- Diferentes ligazóns web recomendadas na proposta didáctica.
- Ordenador e outros recursos TICS.
- Biblioteca de aula e de centro.

Recursos persoais:

- Titor.
- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, reforzos e ampliación

8. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados. No primeiro trimestre realizarase unha **avaliación inicial** que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo. Os instrumentos desta avaliación inicial serán:

- A revisión dos informes previos e do expediente.
- A observación na aula.
- Diálogos e valoración das respostas orais do alumnado.

Ao longo do curso realizaranse **tres avaliacións**, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- Observación sistemática.
- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas escritas.
- Respostas orais.
- Rexistro e control por parte do profesorado
- Informes previos.
- Entrevistas familias.

Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase.
- A realización das tarefas de casa.
- O seu interese.
- O esforzo.
- A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- A realización das probas orais e escritas.

- A participación do alumnado.
- A atención e concentración do alumnado.

9. Criterios de cualificación.

Adoptando os seguintes **criterios de cualificación**:

- Controis escritos: 40%
- Tarefas realizadas en clase orais e escritas , participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión, traballos cooperativos e proxectos: 50%
- Interese, esforzo persoal, traballo na casa .10%

	CRITERIOS
Traballo autónomo na aula e outros espazos	<p>Realización sen axuda externa.</p> <p>Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.</p> <p>Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.</p> <p>Orde e limpeza na presentación.</p> <p>Caligrafía.</p> <p>Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.</p> <p>Valoración entre o traballo na aula e na casa.</p> <p>Creatividade.</p> <p>Actitude ante o traballo.</p> <p>Grao de concentración e atención</p>
Probas escritas	<p>Valoración da aprendizaxe dos contidos.</p> <p>Valoración dos procesos seguidos e resultados.</p> <p>Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade.</p> <p>Coherencia e adecuación.</p> <p>Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade.</p> <p>Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.</p> <p>Caligrafía lexible.</p> <p>Tempo de realización.</p>
Actividades TICS	<p>Utilización das TIC, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade.</p> <p>Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha).</p> <p>Grao de elaboración da resposta.</p> <p>Interese, motivación.</p>

Participación e seguemento das clases	Nivel e calidade das intervencións. Mensaxe estruturada. Uso de vocabulario apropiado. Comportamento. Esforzo. Interese. Atención as intervencións dos/das compañeiros/as.
Traballo cooperativo	Capacidade de traballo cooperativo. Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. Resolución de conflitos. Interese, motivación. Creatividade. Iniciativa. Grao de participación e implicación no traballo cooperativo
Arquivo de traballo individual	Presentación clara e ordenada. Calidade dos traballos do alumnado

10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva

-Comprende a información xeral e relevante de textos orais sinxelos próximos á experiencia infantil.

- Elabora e produce textos orais sinxelos ante a clase e responde preguntas elementais sobre o seu contido.

-Atende as intervencións dos e das demais en conversas e exposicións, sen interromper.

- Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.

- Amosa respecto ás achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.

- Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas, en especial ás referentes ao xénero, ás razas e ás etnias.

- Comprende a información relevante de textos sinxelos, sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado.

-Comprende informacións concretas en textos sinxelos, propios de situacións cotiás, como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.

- Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe, medio de comunicación e de lecer.

-Le textos sinxelos, en voz alta, coa velocidade adecuada.

-Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.

- Aplica, de maneira xeral, as regras ortográficas, con especial atención ao uso das maiúsculas.

- Presenta os textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: disposición no papel, limpeza e calidade caligráfica.

-Diferencia as sílabas que conforman cada palabra.

- Identifica nomes comúns e propios a partir de palabras dadas, frases ou textos.

- Sinala o xénero e número de palabras dadas.

- Le, de forma guiada, textos en silencio, adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á autonomía lectora.

- Recrea e compón poemas sinxelos e relatos breves, a partir de modelos sinxelos dados, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.

11. Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.

- Competencias e intelixencias múltiples: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...

- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.

- Actividades multinivel: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.

- Ensino titorado .

- Traballos de investigación.

- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Traballaranse as conmemoracións establecidas no calendario escolar do curso 2016/2017 e outras como:

- Saídas fóra do centro: a contorna, ao cine e outras.

- Dramatizacións que nos axudarán a preparar a Semana do Teatro.

- Compoñer poemas, textos, descricións, carteis.

- Búsqueda e tratamento da información.

- Semana do teatro

- Exposicións orais ante a clase.

- Traballos sobre libros e autores.

- Hora de ler: lectura en silencio, lectura en voz alta, lectura por parellas, lectura e exposición das ideas fundamentais do texto.

- Uso da biblioteca de aula e a de centro, outras bibliotecas.

- Elaboración de carteis normas ortográficas, vocabulario novo, autores, etc

- Palabras grandes: buscar nos periódicos e revistas palabras en mayúsculas.

- Refrás do tempo.

- Elaboración poesías para as festas e conmemoracións.

- Utilizaránse as conmemoracións e festas que se celebren no centro para traballar a lectura, escritura, búsqueda de información, facer carteis, etc

- Participación en concursos e certames.

- Traballos cooperativos e proxectos en cada un dos trimestres, nos que se traballan aspectos xa aprendidos en cada unha das unidades didácticas dese trimestre.

13. Contribución ao proxecto lector

- Favorecer o placer pola lectura
- Lectura de textos variados e en distintos soportes:narrativos, poemas, decritivos, lendas, comics, revistas, etc
- Fomenta a comprensión lectora con textos de todo tipo dende os narrativos ata poemas ou receitas de cociña
- Ampliación do vocabulario nas distintas unidades didácticas.
- Busqueda de información e tratamento da mesma e realización dos proxectos propostos.
- Realización de murais, carteis, entrevistas ,comics, diálogos , etc
- . Elaboración de poesías e outros textos para as distintas festas.
- Hora de ler:lectura en silencio, lectura en voz alta, lectura por parellas, lectura e exposición das ideas fundamentais do texto.
- Uso da biblioteca de aula e a de centro, outras bibliotecas.
- As mochilas viaxeiras.O alumnado leva libros para ler na casa dende a biblioteca.

14. Integración das TICS

O uso dos recursos TICS e fundamental para motivar oa alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, apicalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet:abecedario, impresos, a imprenta, CRTVGA, a publicidade, a roda, Rosalía de Castro, expresións faciais, a linguaxe non verbal, consumo responsable, o cartel da película, a mitología, o museo do ratoncito Pérez...
- videos, imaxes, textos, busqueda, información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital.

15 Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparación das clases e materiais	Coherencia entre a programación e o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse ne conta aprendizaxes significativos			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar			

	variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes psicopedagóxicos			

MATEMÁTICAS

1.,Contexto.

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnas bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2.Contribución da materia ao logro das competencias clave.

Comunicación lingüística

Para fomentar o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística desde a área de Matemáticas débese insistir en dous aspectos. Por unha parte, a incorporación do esencial da linguaxe matemática á expresión habitual, a adecuada precisión no seu uso e a utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. Por outra parte, é necesario incidir nos contidos asociados á descrición verbal dos razoamentos e dos procesos. Trátase tanto de facilitar a expresión como de propiciar a escoita das explicacións dos demais, o que desenvolve a propia comprensión, o espírito crítico e a mellora das destrezas

-Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...

-Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás comunicativas.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...

-Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información. ou de materias diversas.

Competencia dixital

As matemáticas contribúen á adquisición da competencia dixital en varios sentidos. Por unha parte porque proporcionan destrezas asociadas ao uso dos números, tales como a comparación, a aproximación ou as relacións entre as diferentes formas de expresalos, facilitando así a comprensión de informacións que incorporan cantidades ou medidas. Por outra parte, a través dos contidos do bloque cuxo nome é, precisamente, tratamento da información contribúese á utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. A iniciación ao uso de calculadoras e de ferramentas tecnolóxicas para facilitar a comprensión de contidos matemáticos está tamén unida ao desenvolvemento da competencia dixital. Traballaremos os seguintes descritores:

-Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.

- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.

- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

Conciencia e expresións culturais

As matemáticas contribúen á competencia conciencia e expresións culturais desde a consideración do coñecemento matemático como contribución ao desenvolvemento cultural da humanidade. Así mesmo, o recoñecemento das relacións e formas

xeométricas axuda na análise de determinadas producións artísticas, sendo capaz de utilizar os seus coñecementos matemáticos na creación das súas propias obras.

Os descritores a traballar nesta competencia son:

-Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.

-Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Os contidos de Ciencias Sociais (economía, climatoloxía, xeografía, poboación, produción, etc.) exprésanse en termos numéricos, gráficos, etc. Por exemplo, a interpretación de pirámides de poboación, de gráficos económicos sobre o valor das cousas e climogramas trátanse desde a área de Matemáticas para desenvolver aspectos vinculados coa competencia social e cívica. A achega a esta competencia adquire unha dimensión singular a través do traballo en equipo se se aprende a aceptar outros puntos de vista distintos ao propio, en particular á hora de utilizar estratexias persoais de resolución de problemas.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o traballo de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.

- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.

- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A resolución de problemas ten, polo menos, tres vertentes complementarias asociadas ao desenvolvemento desta competencia: a planificación, a xestión dos recursos e a valoración dos resultados. A planificación está aquí asociada á comprensión en detalle da situación formulada para trazar un plan, buscar estratexias e tomar decisións; a xestión dos recursos inclúe a optimización dos procesos de resolución; por último, a avaliación periódica do proceso e a valoración dos resultados permiten facer fronte a outros problemas ou situacións con maiores posibilidades de éxito. Na medida en que a ensinanza das matemáticas incida nestes procesos e se consideren situacións abertas, verdadeiros problemas, mellorarase a contribución da área a esta competencia. Actitudes asociadas á confianza na propia capacidade para enfrontarse con éxito a situacións incertas están incorporadas a través de diferentes contidos do currículo.

Neste caso, os descritores a traballar serían:

-Ser constante no traballo superando as dificultades.

-Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.

-Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.

-Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.

-Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou dos proxectos.

Aprender a aprender

Os descritores que utilizaremos para traballar esta competencia serían: O carácter instrumental dunha parte importante dos contidos da área proporciona valor para o desenvolvemento da competencia aprender a aprender. A miúdo é un requisito para a aprendizaxe a posibilidade de utilizar as ferramentas matemáticas básicas ou comprender informacións que utilizan soportes matemáticos. Para o desenvolvemento desta competencia é necesario incidir desde a área nos contidos relacionados coa autonomía, a perseveranza e o esforzo ao tratar situacións de crecente complexidade, a sistematización, a mirada crítica e a habilidade para comunicar con eficacia os resultados do propio traballo. Por último, a verbalización do proceso seguido na aprendizaxe,

contido que aparece con frecuencia neste currículo, axuda á reflexión sobre qué se aprendeu, qué falta por aprender, como e para que, o que potencia o desenvolvemento de estratexias que facilitan aprender a aprender.

-Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...

-Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.-Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...

-Planificar os recursos necesarios e os pasos que hai que realizar no proceso de aprendizaxe.

-Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

3.Obxectivos.

3.1. Obxectivos da educación primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos de área.

- Expresar oralmente os coñecementos matemáticos adaptándoos á realidade que se pregunta.

- Contar, ler e escribir números cardinais ata a unidade de millar e os ordinais ata o vixésimo e utilízalos para comunicar información numérica en contextos reais.

- Iniciarse na lectura e comprensión, así como na resolución de problemas gráficos de sumas, restas, multiplicacións e iniciación á división, incluíndo os conceptos de dobre, triplo e cuádruple, así como a aplicación de estratexias de cálculo mental.

- Acceder a información sobre números e medidas de lonxitude, peso e capacidade utilizando distintos soportes según a necesidade e o contexto.

- Recoñecer formas e corpos geométricos en creacións artísticas e en elementos cotidianos, así como as súas características e os elementos que os forman.

- Interpretar datos nun diagrama de barras e transmitir esa información.

- Coñecer as horas, os días da semana e os meses do ano e a súa expresión para unha mellor organización do tempo.

- Adquirir habilidade nos cálculos con moeda para mellorar a administración dos propios recursos.

- Orientarse no espazo e desprazarse no mesmo, identificando as posicións relativas dereita-esquerda, diante.- detrás, interpretando información de carteis, mapas e planos e trazar itinerarios.

- Participar de maneira activa en proxectos comúns.

4. Contidos.

Común aos tres trimestres- unidades 1-12

Bloque I: procesos, métodos e actitudes.

- Planificación do proceso de resolución de problemas: análise e comprensión do enunciado.

- Estratexias e procedementos postos en práctica: debuxo, taboa...

- Plantexamento de pequenas investigacións en contextos numéricos, geométricos e funcionais.

- Acercamento ao método de traballo científico.

- Utilización de medios tecnolóxicos para obter información e realizar cálculos mentais, resolver problemas e presentar resultados.

Primeiro trimestre: unidades 1-4

- Bloque II: números.

- Números naturais ata o 999

Significado e utilidade.

Sistema de numeración decimal.
 Valor posicional e formación dos números.
 Os números en situacións reais: lectura, escritura, ordenación, recta numérica.....
 -Operacións de sumar e restar e uso na vida cotidiá.
 Expresión matemática oral e escrita das operacións.
 Propiedades das operacións e relacións entre elas.
 - Cálculo
 Estratexias de cálculo.
 Cálculo mental automático: tablas de sumar e restar da ata 10 en 10.
 Cálculo aproximado.
 Explicación oral de procesos de cálculo.
 Cálculo de sumas e restas sen levar.
 Series ascendentes e descendentes.
 -Cálculo mental: estratexias e comprobación de resultados.
 Bloque III: medidas.
 -Elixir a unidade máis axeitada para a expresión da medida.
 -Unidades de medida de lonxitude, peso e capacidade.
 - Ordenación de medidas da mesma magnitude.
 Bloque IV. Xeometría.
 - Figuras cúbicas e esféricas.

Segundo trimestre – unidades 5-8

Bloque II: números.
 -Operacións.
 Operacións de sumar, restar e uso na vida diaria.
 Tablas de multiplicar.
 Relacións entre as operacións e explicación oral das mesmas.
 -Cálculo
 Estratexias de cálculo.
 Estratexias para o cálculo de sumas e restas.
 Cálculo mental autónomo.
 Cálculo aproximado e redondeos.
 Explicación oral do proceso seguido na realización de cálculo mental.
 Realización de sumas, resta e multiplicacións.
 -Estratexias de cálculo mental: estimacións e comprobación de resultados.
 Bloque III. Medidas.
 -Elixir a unidade máis axeitada para a expresión da medida.
 -Unidades de medida de lonxitude, peso e capacidade.
 - Ordenación de medidas da mesma magnitude.
 -Sistema monetario: o euro
 Valor das diferentes moedas e billetes.
 Múltiplos e divisores do euro.
 Equivalencias entre moedas e billetes.
 Bloque IV. Xeometría.
 Figuras planas.
 Clasificación dos polígonos según o número de lados.
 Diferencia entre circunferencia e círculo.
 Figuras cúbicas e esféricas.
 Bloque V. Estadística e probabilidade.
 Representación de datos.
 Lectura de gráficos e cadros de dobre entrada.

Terceiro trimestre—Unidades 9-12

Bloque II:Números.

Multiplicación e iniciación á división.

Tablas de multiplicar.

-Cálculo

Estratexias de cálculo.

Estratexias para o cálculo de sumas e restas.

Cálculo mental autónomo.

Cálculo aproximado e redondeos.

Explicación oral do proceso seguido na realización de cálculo mental.

Multiplicación e división por unha cifra.

Series ascendentes e descendentes.

Bloque II. Medidas.

Medida do tempo.unidades de medida

Día , semana, mes , ano.

Reloxos analóxicos e dixitais.

Cálculos sinxelos con medidas temporais.

Bloque IV. Xeometría.

Concepto de figura plana.

Bloque V:estadística e probabilidade.

Representación de datos.

Lectura de gráficos e cuadros de dobre entrada.

5.Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none">▪ Resolver problemas sinxelos relacionados con obxectos, feitos e situacións da vida cotiá e explicar oralmente o proceso seguido para a súa resolución.	<ul style="list-style-type: none">▪ Explica oralmente o proceso seguido para resolver un problema.
<ul style="list-style-type: none">▪ . Desenvolver e cultivar as actitudes persoais polo traballo matemático ben feito.	<ul style="list-style-type: none">▪ . Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo limpo, claro e ordenado no caderno e en calquera aspecto que se vaia traballar na área de Matemáticas.
<ul style="list-style-type: none">▪ Utilizar, coa guía do mestre ou da mestra, os medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe e para a resolución de problemas.	<ul style="list-style-type: none">▪ Utiliza os medios tecnolóxicos na resolución de problemas.
<ul style="list-style-type: none">▪ . Ler, escribir e ordenar números enteiros utilizando razoamentos apropiados.	<ul style="list-style-type: none">▪ Le, escribe e ordena números ata o 999.
	<ul style="list-style-type: none">▪ . Identifica o valor de posición das cifras en situacións e contextos reais.
	<ul style="list-style-type: none">▪ Realiza correctamente series tanto ascendentes como descendentes.
<ul style="list-style-type: none">▪ Interpretar diferentes tipos de números	<ul style="list-style-type: none">▪ Utiliza os números ordinais en

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.	<p>contextos reais.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 999. ▪ Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras. ▪ Identifica os números pares e os impares.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizar operacións e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, en situación de resolución de problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Realiza cálculos numéricos coas operacións de suma e resta na resolución de problemas contextualizados. ▪ Realiza cálculos numéricos básicos coa operación da multiplicación na resolución de problemas contextualizados. ▪ Resolve operacións con cálculo mental.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar e resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados. ▪ . Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer e utilizar o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece e utiliza o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer e utilizar o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece e utiliza o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñecer e utilizar o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Coñece e utiliza o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece as unidades básicas de medida do tempo e as súas relacións, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Le a hora en reloxos analóxicos e dixitais. (En punto, medias e cuartos) ▪ Resolve problemas sinxelos da vida diaria utilizando as medidas temporais axeitadas e as súas relacións.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece o valor e as equivalencias entre as 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece a función e o valor das

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea.	diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Identificar e resolver problemas da vida cotiá adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Resolve problemas sinxelos de medida. ▪ Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas revisando as operacións utilizadas e as unidades dos resultados.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar e completar figuras simétricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Completa figuras partindo do seu eixe de simetría.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nomear un polígono segundo o seu número de lados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coñece os diferentes tipos de polígonos en obxectos do entorno inmediato.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Discriminar prismas, pirámides, conos, cilindros e esferas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñece corpos con formas cúbicas e esféricas en obxectos do entorno inmediato.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interpretar representacións espaciais realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou situacións familiares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza e interpreta esbozos de itinerarios sinxelos.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Resolve problemas xeométricos sinxelos que impliquen dominio dos contidos traballados. ▪ . Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoller e rexistrar unha información cuantificable, utilizando algúns recursos de representación gráfica: táboas de datos, bloques de barras, diagramas lineais, gráficos de pictogramas... comunicando a información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Rexistra e interpreta datos en representacións gráficas. ▪ . Resolve problemas contextuais nos que interveñen a lectura de gráficos.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizar estimacións en situacións de azar utilizando o vocabulario: seguro, posible e imposible. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Diferenza o concepto de suceso seguro, suceso posible e suceso imposible.

6. Metodoloxía.

Na área de matemáticas preténdese iniciar aos alumnos na capacidade de enfrontarse a situacións nas que interveñen os números e as súas relacións., permitindo obter información directamente ou mediante a comparación a estimación e o cálculo mental ou escrito.

A ensinanza desta área ten que ser sobre todo experimental. Os contidos deben tomar como referencia o cercano e en contextos de resolución de problemas. E contraste de puntos de vista debe aprenderse en contextos naturais de aprendizaxe e relacionados coa vida diaria, adquirindo os coñecementos máis complexos a partir de experiencias e coñecementos previos.

A resolución de problemas debe ser un dos eixos básicos da actividade matemática convertíndose no eixo vertebrador de todos os contidos de maneira relacionada e cíclica.

A integración das competencias e das intelixencias múltiples na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno.
- Nas actividades competenciais do Libro Guía.
- Nos proxectos específicos trimestrais.

A través destes proxectos os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo e da selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que vaian utilizar, así como respecto da elaboración e da presentación do proxecto, da súa corrección e, finalmente, da exposición. Todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver tanto a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas e a reflexión sobre as propias ideas.

O uso das TIC é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar o alumnado, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, favorecer a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de sínteses e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen o seguinte:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para os alumnos de Segundo Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias básicas propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en proxectos, tarefas integradas, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Divídense en niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.

7. Materiais e recursos didácticos.

Recursos materiais:

- O libro do alumno.
- A proposta didáctica.
- Os recursos fotocopiados da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- O libro dixital.
- O material de aula correspondente a este curso: murais, láminas,...
- Diferentes ligazóns web recomendadas na proposta didáctica.
- Ordenador e outros recursos TICS.
- Biblioteca de aula e de centro.

Recursos persoais:

- Titor.
- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, reforzos e ampliación.

8. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados. No primeiro trimestre realizarase **unha avaliación inicial** que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo. Os instrumentos desta avaliación inicial serán:

- A revisión dos informes previos e do expediente.
- A observación na aula.
- Diálogos e valoración das respostas orais do alumnado.
- Pequena proba escrita.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- Observación sistemática.
- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas escritas.
- Respostas orais.
- Rexistro e control por parte do profesorado
- Informes previos.
- Entrevistas familias.

Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase.
- A realización das tarefas de casa.
- O seu interese.
- O esforzo.
- A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- A realización das probas escritas.
- A participación do alumnado.

- A atención e concentración do alumnado.

9. Criterios de cualificación.

Adoptando os seguintes **criterios de cualificación:**

- Controis escritos: 40%
- Tarefas realizadas en clase orais e escritas , participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión, traballos cooperativos e proxectos: 50%
- Interese, esforzo persoal, traballo na casa .10%

	CRITERIOS
Traballo autónomo na aula e outros espazos	<p>Realización sen axuda externa. Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. Orde e limpeza na presentación. Caligrafía. Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. Valoración entre o traballo na aula e na casa. Creatividade. Actitude ante o traballo. Grao de concentración e atención</p>
Probas escritas	<p>Valoración da aprendizaxe dos contidos. Valoración dos procesos seguidos e resultados. Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade. Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. Caligrafía lexible. Tempo de realización.</p>
Actividades TICS	<p>Utilización das TIC, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). Grao de elaboración da resposta. Interese, motivación.</p>
Participación e seguemento das clases	Nivel e calidade das intervencións.

	<p>Mensaxe estruturada. Uso de vocabulario apropiado. Comportamento. Esfuerzo. Interese. Atención as intervencións dos/das compañeiros/as.</p>
Traballo cooperativo	<p>Capacidade de traballo cooperativo. Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. Resolución de conflitos. Interese, motivación. Creatividade. Iniciativa. Grao de participación e implicación no traballo cooperativo</p>
Arquivo de traballo individual	<p>Presentación clara e ordenada. Calidade dos traballos do alumnado</p>

10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva

-Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo limpo, claro e ordenado no caderno e en calquera aspecto que se vaia traballar na área de Matemáticas.

- Le, escribe e ordena números ata o 999.
- Realiza correctamente series tanto ascendentes como descendentes
- Realiza cálculos numéricos coas operacións de suma e resta na resolución de problema .
- Realiza cálculos numéricos básicos coa operación da multiplicación na resolución de problemas contextualizados. s contextualizados.
- Explica oralmente o proceso seguido para resolver un problema
- Coñece e utiliza o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade
- Coñece e utiliza o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso.
- Coñece e utiliza o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude.
- Coñece a función e o valor das diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.
- Recoñece corpos con formas cúbicas e esféricas en obxectos do entorno inmediato.
- Coñece os diferentes tipos de polígonos en obxectos do entorno inmediato.
- Rexistra e interpreta datos en representacións gráficas.
- Utiliza os números ordinais en contextos reais.
- Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras
- Resolve problemas sinxelos da vida diaria utilizando as medidas temporais axeitadas e as súas relación.
- Realiza e interpreta esbozos de itinerarios sinxelos.

11. Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.

- Competencias e intelixencias múltiples: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...

- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.

- Actividades multinivel: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.

- Ensino titorizado.

- Traballos de investigación.

- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Traballaranse as conmemoracións establecidas no calendario escolar do curso 2016/2017 e outras como:

- Saídas fóra do centro: a contorna, ao cine e outras

- Traballos cooperativos e proxectos en cada un dos trimestres, nos que se traballan aspectos xa aprendidos en cada unha das unidades didácticas dese trimestre.

- Búsqueda de información sobre distintos aspectos traballados na aula, tratamento da mesma e exposición ante os compañeiros.

- Xogos de cálculo mental

- Xogos para identificar un número.

- Actividades en plataformas informáticas sobre os contidos traballados.

- Visualización de vídeos, links, etc sobre a materia.

- Os números de Fibonacci.

- Traballos sobre curiosidades das matemáticas, como sempre sae nove.

13. Contribución ao proxecto lector

Dende a área de matemáticas podemos contribuír ao proxecto lector da seguinte maneira:

- Favorecendo o interese pola lectura.

- Lectura de textos en diferentes soportes e exposición das conclusións.

- Textos relacionados coas matemáticas como os números no corpo humano.

- Na resolución de problemas as capacidades lectoras son importantes e así podemos desenvolver estas habilidades por medio das matemáticas.

- O alumnado terá que explicar razonadamente como realizou ou resolveu un problema ou unha cuestión matemática que desenvolve a expresión e a capacidade de resumo e organización no discurso.

- Visionado de vídeos e lectura de textos sobre cuestións matemáticas.

- Visiónado de vídeos e elaboración de conclusións e prestación ao resto da clase.

- A hora de ler.

- As mochilas viaxeiras.

14. Integración das TICS

O uso dos recursos TICS é fundamental para motivar o alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, aplícalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet: xoguetes geométricos, curiosidades da matemática, figuras planas e corpos geométricos, sumas e restas, a multiplicación e as tablas de multiplicar, as medidas, as moedas pagar e devolver o cambio.
- Videos, imaxes, textos, busca, información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital.

15. Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparación das clases e materiais	Coherencia entre a programación e o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse en conta aprendizaxes significativas			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes psicopedagóxicos			

Lingua castelá e literatura

1.Contexto

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnas bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2.Contribución da materia ao logro das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos abordar unha gran variedade de situacións xa que os contextos son tan variados que pode desenvolverse dunha forma óptima a linguaxe como vehículo para poder expresarse e comunicarse a todos os niveis. Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren un adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas. Debido ao carácter da área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da lingua. A gama de experiencias comunicativas que se dean ao alumno serán clave para que favorezan un desenvolvemento amplo e a adquisición sexa progresiva.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e clara calquera tipo de información.
- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual achega o alumnado a un abano de posibilidades que lle van permitir desenvolverse e integrarse con máis facilidade a diferentes niveis. Dende esta área faise imprescindible o manexo de diferentes ferramentas para a adquisición de información transformada en coñecemento.

Na área de Lingua Castelá e Literatura traballaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A sociedade na que vivimos actualmente lévanos a tomar conciencia sobre a pluralidade na que estamos inmersos, coñecer o mundo no que vivimos e coñecer o seu contorno, dános unha perspectiva diferente; polo tanto, esta competencia vai nos axudar a entender as diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que traballamos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta ñarea pídenos que o alumnado se mova nun marco de actitudes e valores tales como: o respecto, o exercicio activo da cidadanía, desenvolver un espírito crítico, o diálogo como ferramenta primordial para a convivencia.

Os descritores desta competencia poden axudar a conseguir o proposto.

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos.
- Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta área implica un proceso de ensino-aprendizaxe proactivo, polo que é necesario utilizar a lingua para adestrar diferentes habilidades de emprendimento como unha forma de favorecer o uso de diferentes ferramentas para comunicarse.

Neste caso, os descritores a traballar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos de grupo a intereses persoais.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender lévanos a favorecer un deseño metodolóxico sistematizado que afiance todos aqueles aspectos que supoñan avance na adquisición de vocabulario, coñecemento da lingua, achegamento á literatura, consolidar o hábito lector, a creatividade e o desfrute polo estético.

Os descritores que utilizaremos para traballar esta competencia serían:

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependiente,...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos sinxelos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. OBXECTIVOS

3.1. Obxectivos da educación primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos de área.

- Participar en situacións comunicativas colectivas, comprendendo e producindo mensaxes orais coherentes e cohesionadas para expresar con fluidez as súas ideas, emocións e sentimentos

- Ler e comprender textos de tipoloxía diversa (narrativos, descritivos, da vida cotiá, ilustracións...) e desenvolver hábitos de lectura como instrumentos para adquirir coñecemento e como ocio e gozo

- Obter información e opinións dos medios de comunicación social e das tecnoloxías da información e da comunicación, e sabelas interpretar e valorar.

- Comprender e interpretar informacións de traxectos e planos, horarios comerciais, calendarios etc. efectuando os razoamentos numéricos e xeométricos necesarios.

- Utilizar os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para escribir e falar de forma adecuada, coherente e correcta, sabendo razoar e explicar os procesos seguidos.

- Ser consciente das propias características con obxecto de melloralas e recoñecer tamén as dos outros para relacionarse mellor.

- Desenvolver capacidades emprendedoras tomando decisións en situacións de incerteza mostrando confianza nas propias aptitudes e habilidades.

- Participar en iniciativas de grupo de traballo na aula para conseguir un obxectivo común e relacionarse a través da lingua de maneira adecuada na actividade social e cultural adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación, para tomar conciencia

dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta. Utilizar as TIC para obter información, transformala en coñecemento e xerar novas ideas.

- Valorar e apreciar o texto literario en calquera lingua e especialmente os escritos en lingua galega como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.

- Comprender textos literarios de xéneros diversos, así como as convencións específicas da linguaxe literaria.

- Amosar curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural e reflexionar sobre iso para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas

- Tomar conciencia da propia aprendizaxe e reflexionar sobre posibles estratexias para emprender novas aprendizaxes.

4. Contidos

Todo o curso- unidades 1-12

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

- Comprensión e valoración de textos orais moi sinxelos procedentes da radio ou da televisión, para obter información xeral e relevante sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia infantil e ao contorno máis inmediato.

- Comprensión global e específica de informacións audiovisuais sinxelas procedentes de diferentes soportes establecendo relacións de identificación, de clasificación e de comparación entre elas.

- Comprensión e produción de textos orais moi sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (breves exposicións ante a clase, conversas sobre contidos de aprendizaxe e explicación sobre a organización do traballo).

- Actitude de escoita adecuada nas diferentes situacións comunicativas cotiás (conversas e exposicións orais) e respecto polas opinións de quen fala, sen interrupcións inadecuadas.

- Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula (peticións, anuncios, ordes, explicacións sinxelas, avisos, instrucións, conversas ou pequenas narracións), con respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, mantemento do tema, mostra de interese, mirar a quen fala e actitude receptiva de escoita).

- Uso de fórmulas sinxelas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.

- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.

- Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.

- Recoñecemento de usos de linguaxe discriminatoria coas diferenzas.

- Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

- Comprensión de informacións concretas en textos de uso cotián como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.

- Comprensión de información xeral sobre feitos e acontecementos próximos á

experiencia do alumnado en textos breves e sinxelos procedentes dos medios de comunicación social.

- Localización de información en textos para aprender vinculados á experiencia, tanto en textos producidos con finalidade didáctica como nos de uso cotián (folletos, descrições, instrucións e explicacións).

- Interpretación da información das ilustracións.

- Lectura guiada de textos sinxelos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

.- Introducción ao uso xeral das bibliotecas da aula e do centro, como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos

- Iniciación á creación da biblioteca persoal.

- Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias e de regulación da convivencia.

- Adquisición progresiva da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.

BLOQUE 3. ESCRIBIR

- Producción e reescritura de textos moi sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas ou avisos.

.- Composición de textos moi sinxelos propios dos medios de comunicación social e/ou dos seus elementos (novas sinxelas e breves, titulares, pés de foto...) sobre acontecementos próximos á experiencia do alumnado en soportes habituais no ámbito escolar.

- Composición de textos moi sinxelos relacionados coa escola para organizar e comunicar información (listaxes, descrições, explicacións elementais).

- Respecto polas convencións xerais da escrita: uso das maiúsculas e do punto.

- Utilización de maneira guiada de estratexias para a produción de textos, respondendo a preguntas de para quen e que escribir, recoñecendo o tipo de texto (nota, aviso, conto).

- Creación de textos moi sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non-verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic

- Utilización de elementos gráficos sinxelos, como a ilustración, para facilitar a comprensión.

- Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.

- Interese polos textos escritos como medio de aprendizaxe e como medio de comunicación, de experiencias, de regulación da convivencia e de expresión creativa.

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

- Inicio na identificación implícita e uso dalgúns termos lingüísticos elementais: denominación dos textos traballados; palabra e sílaba, nome propio.

- Observación das variacións morfolóxicas (de singular e plural, feminino e masculino) en textos.

- Iniciación ao coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

- Recoñecemento da relación entre son e grafía no sistema lingüístico galego.

- Identificación da palabra como instrumento para a segmentación da escritura.

- Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.

BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA

- Recreación e reescritura moi sinxela, usando modelos, de diversos textos literarios (narrativos ou poéticos): breves contos, poemas, refráns, adiviñas, trabalinguas,

cantigas e xogos de sorte.

-Valoración e aprecio do texto literario galego como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.

- Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

-Recreación e composición de breves relatos para comunicar sentimentos e experiencias persoais.

-Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.

- Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.

-Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

Primeiro trimestre-unidades 1-4

BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

-Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (refrás, noticias de radio e televisión, anuncios...).

-Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.

-Comprensión de mensaxes orais de diverso tipo incluídas as emitidas nos medios de comunicación.

-Concienciación da importancia de utilizar a lingua galega en todos os contextos da oralidade.

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

-Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.

-Comprensión da información relevante en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social como xornais, a radio,..

-Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

-Introdución ao uso das bibliotecas da aula e do centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

-Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.

-Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.

-Produción e reescritura de textos sinxelos relacionados coa escola para obter, organizar e comunicar información e tamén os propios dos medios de comunicación social e/ou dos seus elementos (a noticia, o anuncio, o cartel...).

-Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.

-Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

-Inicio na identificación implícita e uso dos termos lingüísticos elementais, nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados: sílaba, palabra, oración, texto e nome común e propio.

-Recoñecemento da relación entre son e grafía no sistema lingüístico galego.

-Identificación da palabra como instrumento para a segmentación da escritura.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

-Recreación e reescritura de diversos textos literarios sinxelos (narrativos ou poéticos): poemas, refráns, contos breves...

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

Segundo trimestre – unidades 5-8

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

-Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (refráns, noticias de radio e televisión, anuncios...).

-Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas e respecto das opinións de quen fala sen interrupcións inadecuadas.

-Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, ton adecuado, mantemento do tema, mostra de interese...).

-Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.

-Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.

-Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.

-Uso de fórmulas de tratamentos adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

-Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.

-Comprensión da información relevante en textos de uso cotián

-Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

-Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.

-Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.

-Produción e reescritura de textos sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas de agradecemento, utilizando as características habituais deses textos.

-Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.

Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

-Observación das variacións morfolóxicas (singular e plural, masculino e feminino).

-Coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

-Recreación e reescritura de diversos textos literarios sinxelos: lendas, narracións...

-Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresividade e á autonomía lectoras.

-Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

Terceiro trimestre –unidades 9-12

BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR

- Comprensión, expresión e produción de textos orais sinxelos para aprender e informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián e procedentes de diversos soportes (descricións, cómic, revista, receitas, retrato...).
- Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas e respecto das opinións de quen fala, sen interrupcións inadecuadas.
- Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, ton adecuado, mantemento do tema, mostra de interese...).
- Dramatización de textos adaptados, desenvolvendo o gusto por participar en dinámicas de grupo.
- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.
- Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.
- Uso de fórmulas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

- Recoñecemento de diversos textos segundo a súa tipoloxía.
- Comprensión da información relevante en textos de uso cotián como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.
- Interpretación de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.
- Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresividade e autonomía lectoras.

BLOQUE 3: ESCRIBIR

- Utilización e coñecemento da correspondencia entre os fonemas e as diferentes grafías.
- Coñecemento de normas básicas da ortografía da lingua.
- Produción e reescritura de textos sinxelos relativos a situacións cotiás infantís como invitacións, felicitacións, notas de agradecemento, utilizando as características habituais deses textos.
- Aplicación dun proceso reflexivo na escritura de textos: pensar, escribir e revisar.
- Interese pola boa presentación dos textos escritos e para aplicar os coñecementos ortográficos traballados na aula.

BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA

- Inicio na identificación implícita e uso dos termos lingüísticos elementais, nas actividades de produción e interpretación: artigo, adxectivo, verbo e pronomes persoais.
- Coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

- Comprensión de textos literarios e non-literarios e extracción da información relevante.
- Interese e gusto pola literatura, incluída a de tradición oral, e iniciación á elaboración dunha biblioteca persoal.

5. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando o quenda de palabra e a intervención dos e das demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Expresa de forma global sentimentos, vivencias e opinións. ▪ Aplica as normas socio - comunicativas: escoita, espera de quendas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais e integrala na produción propia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Integra de xeito global os recursos básicos verbais e non verbais para comunicarse oralmente, identificando, de xeito global, o valor comunicativo destes. ▪ Exprésase cunha pronunciación e unha dicción axeitada ao seu nivel.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Expresarse con coherencia básica de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situación de aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participa activamente en diversas situacións de comunicación: <ul style="list-style-type: none"> - diálogos -exposicións orais guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e da comunicación.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ampliar o vocabulario a partir das experiencias de aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Utiliza o vocabulario axeitado ao seu nivel. ▪ . Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Recoñecer o tema e o sentido xeral dun texto oral breve e sinxelo, de diferente tipoloxía, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Comprende, de forma global, a información xeral dun texto oral sinxelo de uso habitual, do ámbito escolar e social. ▪ Recoñece a tipoloxía moi evidente de textos orais sinxelos atendendo á forma da mensaxe e a súa intención comunicativa: cartas, anuncios, regulamentos, folletos.... ▪ Responde preguntas correspondentes á comprensión literal.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valorar os medios de comunicación social como instrumento de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iníciase na utilización guiada dos medios audiovisuais e dixitais para obter información. ▪ Recoñece de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reproducir textos axeitados aos seus gustos e intereses. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reproduce de memoria textos literarios ou non literarios, sinxelos e breves, axeitados aos seus gustos e intereses.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Dramatizar, de xeito colaborativo, textos infantís. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Adecúa a entoación, o volume e o xesto á representación dramática.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Producir textos orais breves, imitando modelos a atendendo á forma e a intención comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elabora comprensiblemente textos orais sinxelos, do ámbito escolar e social, de diferente tipoloxía: noticias, avisos, contos, poemas, anécdotas....
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Usar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usa unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar e preguntar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ler en voz alta e en silencio, diferentes textos sinxelos de carácter infantil. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Le en voz alta, con pronunciación e entoación axeitada, diferentes tipos de textos moi sinxelos apropiados á súa idade.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Le en silencio textos moi sinxelos próximos á súa experiencia infantil.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comprender distintos tipos de textos adaptados á idade e utilizando a lectura como medio para ampliar o vocabulario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica o tema dun texto sinxelo.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Distingue, de forma xeral, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utilizar de xeito guiado estratexias elementais para a comprensión lectora de textos moi sinxelos de diversa tipoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións redundantes
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dedita, de xeito guiado, momentos de lecer para a lectura voluntaria.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Explica, de xeito sinxelo, as súas preferencias lectoras.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usa, de xeito guiado, a biblioteca para localizar libros axeitados aos seus intereses. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre libros do seu interese.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> Mostrar interese por ter unha biblioteca propia. 	<ul style="list-style-type: none"> Coida, conserva e organiza os seus libros.
<ul style="list-style-type: none"> Identifica, con axuda, a estrutura básica de diferentes textos lidos. 	<ul style="list-style-type: none"> Diferenza, con axuda, entre información e publicidade. Formula hipóteses, de xeito guiado, sobre a finalidade de diferentes textos moi sinxelos a partir da súa tipoloxía, e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos moi redundantes, axeitados á súa idade.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar de xeito guiado as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura da información. 	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e Comunicación para buscar información.
<ul style="list-style-type: none"> Producir textos sinxelos segundo un modelo con diferentes formatos (descritivos, narrativos, dialogados) e intencións comunicativas (informativos, literarios e prescritivos, aplicando as regras ortográficas de nivel e coidando a presentación. 	<ul style="list-style-type: none"> Escribe, con axuda, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, atendendo á forma da mensaxe e a súa intención comunicativa) e respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas: cartas, folletos informativos, noticias, instrucións, receitas, textos literarios... Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza, evitando riscos etc.
<ul style="list-style-type: none"> Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros. 	<ul style="list-style-type: none"> Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.
<ul style="list-style-type: none"> Aplicar, de xeito guiado, todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura. 	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza borradores que amosan a xeración e selección de ideas e a revisión ortográfica na escritura de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal, social e escolar.
<ul style="list-style-type: none"> Elaborar, de xeito guiado, proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas da área. 	<ul style="list-style-type: none"> Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas sobre experiencias realizadas: plantar fabas, cría de vermes de seda.... Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes de carácter redundante co contido.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar as Tecnoloxías da Información e Comunicación de xeito guiado para presentar as súas produción. 	<ul style="list-style-type: none"> Usa, con axuda, as Tecnoloxías da Información e Comunicación para escribir e presentar textos moi sinxelos.
<ul style="list-style-type: none"> Aplicar os coñecementos 	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza de xeito guiado categorías gramaticais básicas:

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
gramaticais básicos sobre a estrutura da lingua, (categorías gramaticais), para favorecer unha comunicación máis eficaz.	o nome, artigo, adxectivo, verbo. <ul style="list-style-type: none"> Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro ao producir textos orais e escritos.
<ul style="list-style-type: none"> Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza sinónimos e antónimos, polisémicas na expresión oral e escrita. Forma palabras compostas a partir de palabras simples. . Identifica o suxeito/grupo nominal e predicado nas oracións simples.
<ul style="list-style-type: none"> Aplicar os coñecementos básicos sobre as regras ortográficas para favorecer unha comunicación máis eficaz. 	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza os signos de puntuación e as normas ortográficas propias do nivel e as aplica á escritura de textos sinxelos.
<ul style="list-style-type: none"> Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> Aplica as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita. Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> . Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.
<ul style="list-style-type: none"> . Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> Compara aspectos (gráficos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.
<ul style="list-style-type: none"> Valorar textos como fonte de lecer e información. 	<ul style="list-style-type: none"> Valora de forma global, textos propios da literatura infantil: contos, cancións, poesía, cómics, refráns e adiviñas
<ul style="list-style-type: none"> Iniciar a lectura e expresiva de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> Inicia a lectura guiada de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. Interpreta, intuitivamente e con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reproducir, con axuda, a partir de modelos dados, textos literarios sinxelos: contos e poemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Reproducir textos literarios breves e moi sinxelos adaptados á súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reproduce textos orais moi breves e sinxelos: cancións e poemas.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Participar con interese en dramatizacións de sinxelos textos literarios adaptados á idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.

6. Metodoloxía

A área de Lingua ten que perseguir que o alumno adquira un sistema de signos, pero tamén do seu significado cultural e do modo en que as persoas integran a realidade. Que a linguaxe lle sirva de instrumento cultural de regulación da convivencia, de expresión de ideas, sentimentos e emocións e de regulación da propia conduta. Tamén debe perseguir que o alumno sexa capaz de construír unha representación do mundo compartida e que sexa quen de comunicala. En definitiva, que sexa capaz de desenvolverse con facilidade en diferentes situacións da vida e especialmente na escola, utilizando os textos académicos para a aprendizaxe e o desenvolvemento do resto de áreas.

O ensino da área debe partir do uso da lingua que os alumnos xa adquiriron ao comezo da etapa, partindo disto terase que ampliar a competencia comunicativa e

lingüística de forma que sexan capaces de interactuar en todos os ámbitos sociais nos que participan.

O uso social da lingua en contextos familiares, privados, públicos e escolares, deben de ser o fío condutor dos contidos da área.

Tense que entender a lingua desde a perspectiva global, posto que os diferentes bloques de contidos nos que se articula a área non poden corresponder á práctica docente, senón que esta debe enfrontarse relacionando os diferentes bloques posto que todos eles están moi relacionados.

A integración das competencias e das intelixencias múltiples na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas tarefas integradas.
- Nas dobres páxinas a final de cada unidade didáctica do Libro do Alumno.
- Nas actividades competenciais e de intelixencias múltiples do libro guía.
- Nos proxectos específicos trimestrais.

É a través destes proxectos e tarefas integradas que os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se utilizarán e en relación coa elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as propias ideas.

O uso das TIC é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido posto que nos permite motivar o alumno, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, facilitar a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos coñecementos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de Segundo Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en Proxectos e tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

7. Materiais e recursos didácticos

Recursos materiais:

- O libro do alumno.
- A proposta didáctica.
- Os recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.
- O libro dixital.

- O material de aula correspondente a este curso: murais, láminas,...
- Diferentes ligazóns web recomendadas na proposta didáctica.
- Ordenador e outros recursos TICS.
- Biblioteca de aula e de centro.

Recursos persoais:

- Titor.
- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, reforzos e ampliación

8. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados. No primeiro trimestre realizarase unha **avaliación inicial** que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo. Os instrumentos desta avaliación inicial serán:

- A revisión dos informes previos e do expediente.
- A observación na aula.
- Diálogos e valoración das respostas orais do alumnado.

Ao longo do curso realizaranse **tres avaliacións**, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- Observación sistemática.
- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas escritas.
- Respostas orais.
- Rexistro e control por parte do profesorado
- Informes previos.
- Entrevistas familias.

Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase.
- A realización das tarefas de casa.
- O seu interese.
- O esforzo.
- A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- A realización das probas orais e escritas.
- A participación do alumnado.
- A atención e concentración do alumnado.

9. Criterios de cualificación.

Adoptando os seguintes **criterios de cualificación**:

- Controis escritos: 40%

- Tarefas realizadas en clase orais e escritas , participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión, traballos cooperativos e proxectos: 50%
- Interese, esforzo persoal, traballo na casa .10%

	CRITERIOS
Traballo autónomo na aula e outros espazos	<p>Realización sen axuda externa.</p> <p>Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.</p> <p>Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.</p> <p>Orde e limpeza na presentación.</p> <p>Caligrafía.</p> <p>Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.</p> <p>Valoración entre o traballo na aula e na casa.</p> <p>Creatividade.</p> <p>Actitude ante o traballo.</p> <p>Grao de concentración e atención</p>
Probas escritas	<p>Valoración da aprendizaxe dos contidos.</p> <p>Valoración dos procesos seguidos e resultados.</p> <p>Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade.</p> <p>Coherencia e adecuación.</p> <p>Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade.</p> <p>Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.</p> <p>Caligrafía lexible.</p> <p>Tempo de realización.</p>
Actividades TICS	<p>Utilización das TIC, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade.</p> <p>Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha).</p> <p>Grao de elaboración da resposta.</p> <p>Interese, motivación.</p>
Participación e seguemento das clases	<p>Nivel e calidade das intervencións.</p> <p>Mensaxe estruturada.</p> <p>Uso de vocabulario apropiado.</p> <p>Comportamento.</p> <p>Esforzo.</p> <p>Interese.</p> <p>Atención as intervencións dos/das compañeiros/as.</p>

Traballo cooperativo	<p>Capacidade de traballo cooperativo. Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. Resolución de conflitos. Interese, motivación. Creatividade. Iniciativa. Grao de participación e implicación no traballo cooperativo</p>
Arquivo de traballo individual	<p>Presentación clara e ordenada. Calidade dos traballos do alumnado</p>

10. Mínimos esixibles para unha avaliación positiva

-Comprende a información xeral e relevante de textos orais sinxelos próximos á experiencia infantil.

- Elabora e produce textos orais sinxelos ante a clase e responde preguntas elementais sobre o seu contido.

-Atende as intervencións dos e das demais en conversas e exposicións, sen interromper.

- Utiliza a lingua castelá en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.

- Aмосa respecto ás achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.

- Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas, en especial ás referentes ao xénero, ás razas e ás etnias.

- Comprende a información relevante de textos sinxelos, sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado.

-Comprende informacións concretas en textos sinxelos, propios de situacións cotiás, como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.

- Aмосa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe, medio de comunicación e de lecer.

-Le textos sinxelos, en voz alta, coa velocidade adecuada.

-Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.

- Aplica, de maneira xeral, as regras ortográficas, con especial atención ao uso das maiúsculas.

- Presenta os textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: disposición no papel, limpeza e calidade caligráfica.

-Diferencia as sílabas que conforman cada palabra.

- Identifica nomes comúns e propios a partir de palabras dadas, frases ou textos.

- Señala o xénero e número de palabras dadas.

- Le, de forma guiada, textos en silencio, adecuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á autonomía lectora.

- Recrea e compón poemas sinxelos e relatos breves, a partir de modelos sinxelos dados, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.

11. Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.

- Competencias e intelixencias múltiples: Contéplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...

- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.

- Actividades multinivel: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.

- Ensino tutorizado .

- Traballos de investigación.

- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Realizaranse as conmemoracións establecidas no calendario escolar 2016/2017 e outras actividades:

- Saídas fóra do centro

- dramatizacións que nos axudarán a preparar a Semana do Teatro.

- Compoñer poemas, textos, descricións, carteis.

- Búsqueda e tratamento da información.

- Semana do teatro

- Exposicións orais ante a clase.

- Traballos sobre libros e autores.

- Elaboración de carteis normas ortográficas, vocabulario novo, autores, etc

- Utilizaránse as conmemoracións e festas que se celebren no centro para traballar a lectura, escritura, búsqueda de información, facer carteis, etc

- Participación en concursos e certames.

- Traballos cooperativos e proxectos en cada un dos trimestres, nos que se traballan aspectos xa aprendidos en cada unha das unidades didácticas dese trimestre.

13. Contribución ao proxecto lector

Dende a área de lingua e literatura castelá podemos favorecer o desenvolvemento do proxecto lector da seguinte maneira:

- Favorecer o placer pola lectura

- Lectura de textos variados e en distintos soportes: narrativos, poemas, decritivos, lendas, comics, revistas, etc

- Fomenta a comprensión lectora con textos de todo tipo dende os narrativos ata poemas ou receitas de cociña

- Ampliación do vocabulario nas distintas unidades didácticas.

- Búsqueda de información e tratamento da mesma e realización dos proxectos propostos.

- Realización de murais, carteis, entrevistas ,comics, diálogos , etc

- Hora de ler: lectura en silencio, lectura en voz alta, lectura por parellas, lectura e exposición das ideas fundamentais do texto.

- Traballos nos distintos proxectos.
- As mochilas viaxeiras.
- Uso da biblioteca de aula e a de centro, outras bibliotecas.

14. Integración das TICS

O uso dos recursos TICS é fundamental para motivar o alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, aplicalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet: carteis, árbore xenealóxica, orde alfabética, o comic, a revista, carteis, normas ortográficas, onomatopeyas, máquina do tempo, tempos verbais....
- videos, imaxes, textos, busca, información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital e realización de actividades.
- Outras actividades en varias plataformas.

15 Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparación das clases e materiais	Coherencia entre a programación e o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse en conta aprendizaxes significativas			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes			

	psicopedagógicos			
--	------------------	--	--	--

EXPRESIÓN PLÁSTICA

1.Contexto

Na aula hai 11 alumnos entre nenos e nenas, 6 nenos e 5 nenas. Todos teñen entre seis e sete anos. Case todos viven na zona nun entorno rural, aínda que algún vive na vila. Unha parte do alumnado procede de escolas unitarias da zona. Son alumnos e alumnas bastante integrados como grupo que levan xuntos dende infantil, salvo algún que se incorporou despois ao grupo, pero en todo caso están todos integrados e funcionan ben para xogar e relacionarse entre eles. Case todos falan o galego e seus pais parece que son galegofalantes, expresándose mellor na nosa lingua que en castelán.

2.Contribución da materia ao logro das competencias clave

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe á adquisición da Competencia matemática e Competencias en ciencias e tecnoloxía ao abordar conceptos e representacións xeométricas presentes na arquitectura, no deseño, no mobiliario, nos obxectos cotiáns, no espazo natural, e naquelas ocasións nas que se necesitan referentes para organizar a obra artística no espazo. Así mesmo, aspectos traballados en música como o ritmo e as escalas, colaboran directamente coa consecución da Competencia matemática.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Manexar os coñecementos sobre *ciencia e tecnoloxía* para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso arredor.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A través dos intercambios comunicativos que se xeran nas diversas actividades e proxectos, do uso das normas que o rexen, da explicación dos procesos e do vocabulario específico que a área achega, contribúese ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Mediante o uso da tecnoloxía como ferramenta para mostrar procesos relacionados coa música e as artes visuais e para achegar o alumnado á creación de producións artísticas e á análise da imaxe e do son e das mensaxes que estes transmiten, contribúese ao desenvolvemento da Competencia dixital.

Na área de Plástica adestraremos os seguintes descritores:

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.

Conciencia e expresións culturais

A área contribúe directamente en todos os aspectos que configuran a área na adquisición desta competencia. Nesta etapa ponse a énfase no coñecemento de diferentes códigos artísticos e nas técnicas e nos recursos que lle son propios, axudando o alumnado a iniciarse na percepción e na comprensión do mundo que os rodea e a ampliar as súas posibilidades de expresión e comunicación cos demais. A posibilidade de representar unha idea de forma persoal, valéndose dos recursos que as linguaxes artísticas proporcionan, promove a iniciativa, a imaxinación e a creatividade, ao tempo que ensina a respectar outras formas de pensamento e de expresión.

Os descritores que traballaremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural de ámbito mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A Educación artística favorece a participación en experiencias colectivas: colaxe, exposicións, experiencias musicais, etc., como forma de expresar ideas, sentimentos, vivencias tanto persoais coma grupais. A interpretación e a creación supoñen, en moitas ocasións, un traballo en equipo. A aceptación de normas desta forma de traballo, a cooperación, asunción de responsabilidades e utilización de espazos de xeito apropiado, son regras e normas dun desenvolvemento social e cívico adecuado. Todo iso fai que a área contribúa ao desenvolvemento da Competencia social e cívica.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A creatividade esixe actuar con autonomía, poñer en marcha iniciativas, barallar posibilidades e solucións diversas. O proceso non só contribúe á orixinalidade e á busca de formas innovadoras, senón que ademais xera flexibilidade polas diferentes respostas que poden obterse ante un ante un mesmo suposto. Neste sentido, a área de Educación artística contribúe á Competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor, actuando significativamente no proceso que leva ao neno desde a exploración inicial ata o produto final, o cal require unha planificación previa e demanda un esforzo por alcanzar resultados orixinais, non estereotipados. O traballo en equipo e as habilidades de planificación, organización e elaboración de proxectos de traballo supoñen o desenvolvemento de capacidades e de habilidades básicas tales como: a perseveranza, a responsabilidade, a autocrítica e a autoestima, contribuíndo todas elas directamente ao desenvolvemento desta competencia.

Neste caso, os descritores que cómpre traballar serían:

- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.

-Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.

-Encontrar posibilidades no arredor que outros non aprecian.

-Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.

-Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou dos proxectos.

-Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

Á Competencia para aprender a aprender contribúese na medida en que se favoreza a reflexión sobre os procesos na manipulación de obxectos, a experimentación con técnicas e materiais e a exploración sensorial de sons, texturas, formas ou espazos, co fin de que os coñecementos adquiridos doten nenos e nenas dunha experiencia suficiente para utilizalos en situacións diferentes. O desenvolvemento da capacidade de observación formula a conveniencia de establecer pautas que a guíen, co obxecto de que o exercicio de observar proporcione información relevante e suficiente. Neste sentido, a área fai competente en aprender, ao proporcionar protocolos de indagación e planificación de procesos susceptibles de ser utilizados noutras aprendizaxes.

Os descritores que utilizaremos para traballar esta competencia serían:

-Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.

-Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...

-Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

-Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3.Obxectivos

3.1.Obxectivos da educación primaria primaria.

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.2. Obxectivos de área

- Realizar debuxos a partir de modelos/imaxes.
- Recoñecer a secuencia temporal que vertebra unha historia.
- Utilizar as novas tecnoloxías como medio de expresión artística.
- Comprender a traba de historias e identificar os personaxes principais dentro dun formato audiovisual.
- Utilizar distintas ferramentas nos seus debuxos e medicións.
- Recoñecer e utilizar diferentes tipos de liñas nas súas composicións: abertas, pechadas, curvas, rectas, horizontais, verticais, oblicuas e espirais.
- Identificar e reproducir no debuxo de figuras xeométricas os conceptos punto, recta e plano.
- Manexar e diferenciar distintos tipos de formato e de tamaño (grande/pequeno e horizontal/vertical).
- Recoñecer e representar a paisaxe no debuxo.
- Utilizar as ceras para o debuxo prestándolle especial atención á limpeza.
- Representar obxectos a través da reutilización de materiais.

4 Contidos

Bloque 1. Educación audiovisual.

Imaxe fixa: graos de iconicidade.

O cómic.

Imaxe dixital.

O cine de animación.

Bloque 2. Debuxo xeométrico.

Medidas: o centímetro.

Tipos de liñas: abertas e pechadas, rectas, curvas, espirais e diagonais.
 Aproximación intuitiva aos conceptos de punto, recta e plano.
 Identificación de figuras planas en obxectos e ámbitos cotiáns: triángulos, cuadriláteros, circunferencias, círculos e cadrados.
 Triángulos: isóscele, equilátero e escaleno.
 Construción e debuxos a man alzada de triángulos, rectángulos e cuadriláteros.

Bloque 3. Expresión artística.

A liña como elemento configurador da forma.
 Composición: formato horizontal e vertical.
 Temas na pintura: a paisaxe.
 Técnicas e materiais: as ceras.
 Volume: transformación de obxectos.

5 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Identificar as diferentes materiais e formas de expresión plástica.	Describe e identifica as calidades e as características dos materiais, dos obxectos e dos instrumentos presentes no contexto natural e artificial.
Describir oralmente e de forma sinxela diferentes formas de expresión artística.	Usa termos sinxelos e adecuados para comentar as obras plásticas observadas.
	Describe con termos propios da linguaxe as características de feitos artísticos e os seus creadores presentes no contorno.
Identificar as formas básicas e diferentes tonalidades e texturas.	Realiza debuxos e colorea con diferentes tonalidades.
	. Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as diferentes formas, cores e texturas.
Identificar, describir e representar o entorno natural e o entorno artificial.	. Identifica diferentes formas de representación do espazo.
	. Representa de diferentes maneiras o espazo.
. Manexar as actividades plásticas utilizando coa correspondente destreza diferentes ferramentas (recortar, pegar, encher, traballar con pincel, pegamentos etc.).	. Practica con precisión o recorte, o pegado, o pintado etc.
Representar de forma persoal ideas, accións e situacións valéndose dos elementos que configuran a linguaxe	. Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as cores.
	Realiza correctamente mesturas de cores

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
visual.	primarias.
	Clasifica e ordena as cores primarias (maxenta, cian e amarelo) e secundarias (verde, violeta e vermello) no círculo cromático, e utilízalas con sentido nas súas obras.
	Coñece a simboloxía das cores frías e cálidas, e aplica estes coñecementos para transmitir diferentes sensacións nas composicións plásticas que realiza.
. Identificar o entorno próximo e o imaxinario, explicándoo con linguaxe plástica adecuada ás súas características.	Utiliza o punto, a liña e o plano ao representar o entorno próximo e o imaxinario.
	Realiza composicións plásticas que representan o mundo imaxinario, afectivo e social.
Realizar composicións bidimensionais e tridimensionais segundo un desexo de expresión, coas técnicas aprendidas.	Practica con precisión o recorte e o encartado para crear obras bidimensionais e tridimensionais.
	Utiliza a técnica de colaxe para realizar unha obra persoal con limpeza e precisión.
Utilizar nas súas representacións distintos tipos de liñas (curva, quebrada, recta etc.) e formas xeométricas.	Utiliza liñas e formas xeométricas nos debuxos.
	Emprega ferramentas básicas do debuxo (regla e escuadro) para realizar diferentes formas xeométricas.
	Manexa a cuadrícula para respectar as proporcións das formas.
Recoñecer as partes principais da figura humana.	. Debuxa a figura humana e diferencia as principais partes.
Recoñecer, diferenciar e utilizar a expresividade de diversos materiais e soportes audiovisuais.	. Elabora e representa imaxes despois dunha presentación audiovisual.
	Deseña sinxelas creacións plásticas despois de recoller información por medios audiovisuais.
. Coidar, respectar e utilizar axeitadamente os materiais, os utensilios e os espazos.	Coida o material e respecta as normas preestablecidas.

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
. Elaborar os traballos individualmente e en grupo.	Amosa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo.

6. Metodoloxía.

O desenvolvemento desta área deberá permitir coñecer, e apreciar as manifestacións artísticas para favorecer o desenvolvemento da súa percepción, sensibilidade, curiosidade e creatividade.

A metodoloxía utilizada en Educación Artística, como non pode ser doutro modo, debe ser asumida desde a perspectiva de “saber facer”, é dicir, os procesos de aprendizaxe han de realizarse a partir da propia experiencia, actuar con autonomía, poñer en marcha iniciativas, barallar posibilidades e solucións diversas; sendo o protagonista activo no proceso de sensibilización, apreciación e creación artística.

Dende esta perspectiva teremos en conta os valores creativos e expresivos (o neno/a debuxa, pinta, canta, baila, modela, toca un instrumento, dramatiza, presenta unha historia ou un xogo expresando os seus propios sentimentos e emocións...), e os valores perceptivos (o neno/a tamén contempla debuxos, cadros, esculturas, fotografías, películas, videoclips, escoita cancións, asiste a representacións teatrais, a festas, ao circo...). As linguaxes artísticas traballaranse a través de técnicas e procedementos diversos dunha forma máis dinámica e creativa.

Debemos de ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais, polo que haberá que poñer en xogo diferentes habilidades para que o propio alumno coñeza onde residen as súas fortalezas.

Nesta área os alumnos iníciáanse no coñecemento e aprecio do feito cultural en xeral, polo que terán que formarse en habilidades e actitudes que permitan acceder a manifestacións artísticas que os leven a poder desenvolver a súa capacidade crítica.

O traballo en grupo colaborador será unha forma de adestrar as diferentes habilidades e destrezas para chegar ao desexo e vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora cun interese por participar na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade coma doutras comunidades.

7. Materiais e recursos didácticos

Recursos materiais:

- Lapis, goma de borrar, lapis de cores, ceras brandas, rotuladores, témperas, regra, compás, tesoiras, pegamento, pinceis, plastilina.
- Material reciclado: teas, *tetrabrik*, papel de aluminio e macarróns.
- Material reciclado: revistas, xornais, clips, cartón, papel de aluminio, papel de cores, chapas, tapóns, teas...
- Ordenadores.
- Material dixital: vídeos e crebacabezas de obras de arte, actividades interactivas compositivas, actividades de técnicas plásticas con barra de ferramentas.
- Consulta de páxinas web e actividades de reforzo e ampliación para atender a diversidade do alumnado

Recursos persoais:

- Titor.

- Departamento de orientación: orientadora, PT
- Profesorado que imparte clase no grupo.
- Servizos externos.
- Familias.

Recursos organizativos:

- Flexibilización de espazos e tempos para posibles apoios, reforzos e ampliación

8.Procedementos e instrumentos de avaliación

Os procedementos e instrumentos de avaliación para a materia de Educación Plástica do segundo curso de Educación Primaria serán os seguintes:

- Observación directa do alumnado: comportamento na aula, esforzo á hora de realizar as tarefas, mostras de actitude e dedicación de cara ao traballo, etc... Esta parte contará un 30% da nota final. Tomaranse notas de tódalas sesións, de maneira individualizada e personalizada, en función dos factores determinantes que se terán en conta na avaliación final.
- Documentos gráficos ou textuais, proxectos persoais ou de grupo, exposicións e outras elaboracións relacionadas coa área. Esta parte contará un 70% da nota final. Tódolos resultados serán recollidos nunha táboa de avaliación e nas follas de sesión, que serán recuperadas na avaliación final para calcular a nota media.

9Criterios de cualificación

Avaliación (100%)	
Observación Directa (30%)	Documentos e outros (70%)
Notas recollidas na aula polo mestre.	Documentos gráficos ou textuais, proxectos persoais ou de grupo, exposicións e outras elaboracións.

10Mínimos esixibles para unha avaliación positiva

O grao mínimo de consecución dos estándares avaliábeis de aprendizaxe para superar a materia de Educación Plástica establecerase en función das posibilidades, capacidades e coñecementos previos do alumnado, cun carácter individualizado e personalizado, onde primará a atención á diversidade. Neste punto a observación directa do alumnado, é dicir, o seu comportamento na aula, esforzo á hora de realizar as tarefas, actitude ante o traballo, etc... será un factor determinante. Por outro lado, o alumnado deberá demostrar a adquisición dos coñecementos descritos nos contidos, o alcance dos diferentes obxectivos propostos para a Educación Primaria na área da Educación Plástica e a superación, en maior ou menor medida, dos estándares avaliábeis de aprendizaxe. Para iso, será determinante a avaliación de ferramentas como documentos gráficos ou textuais, os proxectos persoais ou de grupo, as exposicións e outro tipo de elaboracións relacionadas coa área, que serán valorados sempre tendo en conta as características individuais do alumnado e do grupo.

11.Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.

- Competencias e intelixencias múltiples: Contéplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...

- Plans individuais dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.

- Actividades multinivel: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.

- Ensino tutorado .

- Traballos de investigación.

- Lecturas e consultas de forma libre.

12. Actividades complementarias e extraescolares.

Realizaranse as conmemoracións establecidas no calendario escolar 2016/2017 e outras actividades :

- Saídas fóra do centro

- dramatizacións que nos axudarán a preparar a Semana do Teatro.

- Búsqueda e tratamento da información.

- Semana do teatro

- Exposicións orais ante a clase.

- Traballos e exposición dos mesmos.

- Utilizaráanse as conmemoracións e festas que se celebren no centro para traballar a expresión plástica de diferentes maneiras e técnicas.

- Participación en concursos e certames.

- Traballos cooperativos e proxectos.

13. Contribución ao proxecto lector

Dende a área de lingua e literatura castelá podemos favorecer o desenvolvemento do proxecto lector da seguinte maneira:

- Favorecer o placer pola lectura

- Lectura de textos variados e en distintos soportes.

- Ampliación do vocabulario nas distintas unidades didácticas.

- Búsqueda de información e tratamento da mesma e realización dos proxectos propostos.

- Realización de murais, exposicións.

- Hora de ler: lectura en silencio, lectura en voz alta, lectura por parellas, lectura e exposición das ideas fundamentais do texto.

- Traballos nos distintos proxectos.

- As mochilas viaxeiras.

- Uso da biblioteca de aula e a de centro, outras bibliotecas.

14. Integración das TICS

O uso dos recursos TICS é fundamental para motivar o alumnado e tamén resultan moi interesantes para fixar coñecementos, aplicalos a distintas situacións e facilitan moito a labor docente, pero para todo isto deben estar integradas na propia programación e facer un uso axeitado e funcional dos mesmos.

As tics intégranse na programación da seguinte maneira:

- Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
- Ligazóns a internet: -videos, imaxes, textos, busca, información e uso da información atopada, exposición de conclusións, etc.
- Uso do libro dixital e realización de actividades.
- Outras actividades en varias plataformas.

15 Criterios de avaliación da propia programación.

Adecuación da programación didáctica		si	non	Propostas
Preparación das clases e materiais	Coherencia entre a programación e o seu desenvolvemento			
	Distribución temporal equilibrada			
	Adecuación das clases ao grupo			
Medoloxía	Tiveronse ne conta aprendizaxes significativos			
	Fomento das capacidades e motivación			
Regulación da práctica docente	Seguemento dos alumnos			
	Validez dos recursos			
	Criterios de promoción axeitados			
Avaliación das aprendizaxes e información ás familias	Vinculación de criterios de avaliación aos obxectivos e contidos			
	Os instrumentos permiten rexistrar variables			
	Relación criterios de cualificación e actividades			
	Publicidade dos criterios de avaliación e cualificación			
Atención á diversidade	Medidas anticipativas para atopar dificultades			
	Resposta axeitada aos distintos ritmos de aprendizaxe			
	Suficiencia das medidas e recursos			
	Aplicación de medidas extraordinarias según informes psicopedagóxicos			

